









70

# ԼԷԹԱՅԻՑ

---

Գրեց Կիճիկէրի Իջին Քիտաբի Նիսիցեի

-----

ԷՏԻՐՆԷԼԻ

ԹՈՐՈՍ Գ. ՓԱՓԱՍԵԱՆ

-----◆-----

معرفى نظارت جليله سرك رخصتنامه سيله



ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԲԵԱՐ ՄԱԹՊԱՍԱԸՆՏԱ

1887

Ֆիյ 2 Ղուբուշ

2004

268-42

# Լ Է Թ Ա Յ Ի Ֆ

--

ԳՐԾ ԿԻՃԼԼԻՐԻ ԻԶԻՆ ՔԻԻԶԻԻՔ ՀԷՏԻՅԵԼԼԵՐ

\*\*\*\*\*

Է Տ Ի Ր Ն Է Լ Ի

ԹՈՐՈՅ Ք. ՓԱՓԱՍԵԱՆ



معارف نظارت جلیه سنک رخصتنامه سیله



Ի Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ Տ Ա

Մ Ա Ն Զ Ո Ւ Մ Է Ի Է Ֆ Ի Ե Ս Ր Մ Ա Թ Պ Ա Ս Ա Ը Ն Տ Ա

1887

59

11



36993-66



Գէօյլիւնիւն պիրի պիր չայտան կէչէճէկինտէն, գաերդ-  
 ճըեր չաղըրոր, ֆագաթ, ճէպինտէ բարասը պուլունմատը-  
 ղընտան, - «Տօսթուճ, պէնտէ բարա եօգ տուր քի սանա,  
 պէնի գարչըեա կէչիրտիկինտէ, իւճըէթինի վիրէեիճ, լաքին,  
 անըն եերինէ կիւղէլ պիր նասիհաթ վիրիրիճ - տէտիքտէ,  
 «Սէն օնասիհաթընը քէնտինէ սագլա, պէն բարասը քիմ-  
 սէեի կէչիրմէճ - տիեերէք, գաերդճը սէրթ պիր չէհրէ իլէ  
 ճէվապ վիրտի իսէտէ, նիհայէթ, քէօյլիւնիւնտէ իպրամընա  
 տաեանամաեարագ թէքլիֆինի գապուլիլէտի Վէ քէօյլիւ  
 գարչըգը եագաեա կէչտիքտէ, գաերդճընըն ումուղունու  
 օգչաեարագ, սանա վիրէճէկիմ պիր նասիհաթ չու տուր քի,  
 էկէր հէրքէսի պէնիճ կիպի բարասըղ կէչիրիր իսէն, հիչ  
 պիր վագըթտա սէրվէթ սահիպի օլամագսըն, տէեիպ սա-  
 վուչու վիրտի :

Պիւլիւք Ֆրէտերիգ, պիր կիւն արապա իլէ սէյեահաթ  
 իթմէքտէ իքէն, հէր նասըլ իսէ արապասը տէվրիլտի Ֆը-  
 րէտերիգ հիտտէթէ կէլէրէք, հէման տիւչտիւկիւ եերուէն  
 գալգտը, վէ պասթօնունու էլինէ ալարագ արապաճըսընը  
 տէոյմէկէ գօշտու : Արապաճը Ֆրէտերիգին թէհտիտամիղ  
 հարէքէթլինի կէօրտիւքտէ, ամա՛ն, մէրհամէթ էյլէ, հաչ-  
 մէթլու գրալըճ, սիղին կիպի տիւնեանըն մէտհ ու սէնա-  
 սընա նայիլ օլան պիր ճէսուր ճէնքճի պիլէ, նիչէ մուհարէ-  
 պէլէր զայ իթտիկի հալտէ, պէնտէնիղ իսէ, 30 սէնէ արա-  
 պաճըլղըմտան պէրու, անճագ շիմտի պիր մուհարէպէ զայպ  
 իթմիլ իսէճ, մէկէրչի աֆ օլունմա՛ղ մը, տէյի նիտա իլէ-

տիքտէ, Յրէտէրիգին հիտտէթի թէսկին օլտու, վէ դահ-  
գահա իլէ կիւլմէկէ պաշլատը:

Պազը եվրօպա շէհրէլէրինին պէյնլէրինտէ օլտն թօհաֆ  
ֆարգլարը:

Բարիս պօշպօղազլանըր, Բէթէրսպուրկ սուսար, Վիէննա  
սինտիրըր, Իսթանպօլ երյօքանըր, Պէրլին մօտալանըր, Պրիւս-  
սէլ միւհատէլէ իտէր, Տրէդտէն թէհաճճիւպ իտէր, Տուպլին  
տէլինիր, վէ Էտինպուրկ բիւեա կէօրիւր, Յլօրէնթ շաշգըն  
շաշգըն պագար, Յրանգֆօրթ սահար, վէ ձինէվա կիւլէր,  
Համպուրկ եէր, Հաննօվէր ուեուր, վէ Գօբէնհակըն քէնտի  
քէնտուեի թէզեին իտէր, Լայրձիկ օգուր, Լիսպօն իշլէր,  
Մատրիա թիւթիւն իշլէր, Մաինց գարտինալը իշին սէվինիր,  
Մանչէսթէր բագէթ եարար, Մանհայմ պէտտուա իտէր,  
Մարսիլեա թիւրքիւ շաղըրըր, Միւնհըն իշլէր, Նեարօլ թէր-  
լէր, Բալէրմօ եէլբագէ իլէ բիւզկեար ալըր, Բօմա տուա  
իտէր, Սթօգհօլմ էյլէնիր, Վէննտիք սէվէր, վէ Վարշա-  
վիա բուֆլար:

Ճէմիյեթին պիրինտէ, մէվսիմի շիթանըն շիտտէթինտէն  
տօնանլար իւղէրինէ պահա աշրլարագ, տօնան ատէմի դար  
իլէ օվալամագլըդ իեի տիր տէյի սէօյլէնմէքտէ իքէն, քիւ-  
շիւք չօճու զուն պիրի ֆըրլաեըպ, աթիտէքի սիւալի իյրատ  
իյլէտի, «եա եազըն դար պուլունմատըղը վագըթ, տօնան-  
լարը նէ իլէ օվալամալը»:

Բրուսիա իմբէրաթօրու իքինճի Յրէտէրիգ, խատէմէլէ-  
րինտէն պիրինին, քէնտի կնֆիեէ գաւթուսունտան էնֆիեէ  
չէքմիշ օլտուղունու ֆէհմ իթտիքտէ, մէրգաւմու հէման հու-  
զուրունա շաղըրըպ, նա՛սըլ, էնֆիեէմ իեի՛մի տիր, տէյի սօր-  
տու. վէ զէվալը խատէմէ գօրգուսունտան, անճագ ւէվլէթ»  
տէյի քէքէլէեէպիլտի—Օլ հալտէ, ա՛լ չու գութուեու ճէպի.

նէ գօյ, զիւրա, պիր գուժու ի.քի.քիչիեէ քեաֆի տէկիւ  
տիր, տէյի իլավէյի մէգալ իլլէտի իմրէրաթօր :

Սէրհօշլուգտա քէսպի մէհարէթ իտէն պիր աաէմ, էօլիւմ  
տէօշէկինտէ իքէն, պիր գատէհ սու կէթիրիլմէսինի էմր  
իթտի, վէ գատէհի կէթիրտի.քէրինտէ, էլինէ ալտը, վէ,  
«պու տիւնեատէն կէօշ իթմէգտէն էլվէլ, հէր աաէմ քէնտի  
տիւշմէնի իլէ պարըշմագլըղա պօրճու տուր, տէյիպ սու  
գատէհինի տիքի վիրտի :

Բամուգճունուն պիրի, սըթմա հասթալըղնա տիւշ-  
միւշ օլտուղունտան, հէքիմին պիրինի չաղըրթտը. Հէքիմ  
կէլտիքտէ խասթալըղնա կէօրէ պիր ըէչէթա եաղըպ պը-  
րագտը կիթտի. Փէրտասը կիւնիւ, հէքիմ գարուտան իշէ-  
րուեէ կիրէք իքէն, բամուգճունուն գարուր գարըշմա  
չըգարագ, -ւճօգթօր էֆէնտի, պէնիմ գօճամ գալգտը.  
տիւն, պէն էճգախանէեէ իլաճ ալմաեա կիտէր իքէն, տէօշէ-  
կինին պաշը ուճունտա պուլտուղու իքի խըեարը ալըպ եէ-  
միշ, վէ պունուն իլէ շիֆաեապ օլմուշ. իսթէր իսէնիղ կի-  
տինիղ պագընըզ, տիւք.քեանընտա իլլէեօր» տէտի. Պու հալ  
իւղէրինէ թապիպի միւմաիլէյհ գօյնունտան չիղտանընը չը-  
գարըպ, իշպու իպարէլէրի եաղտը - «Սըթմա խասթալըղը-  
նա իքի խըեար.քեաֆի տիր, թէճրիւպէսի իճրա օլունմուշ  
տուր-» : Պու սըրատա սըթմաեա թու թուլան թէրզինին պի-  
րի, եինէ մէրգում թապիպի չաղըրթտը. Խապիպ թէրզինին  
խասթալըղընը կէօրտի.քտէ, բամպուգճուեու խաթընա  
կէթիրիպ, վէ չիղտանընը աչարագ, «պու խասթալըղա ի-  
լաճ իսթէմէզ, իրի խըեար եէսին, եարըն սավար» տէյիպ  
չըգտը կիթտի. իրթէսի կիւն, թապիպ, օլ թէրզինին է-  
վինին էօնիւնտէն կէչէր իքէն, պիր աղլաեըջ վէ պիր ֆիղան  
իշիթտի, վէ գօմշուլարա սօրտուգտա, թէրզինին ահրէթէ  
կէօշ իթմիշ օլտուղունու անլատը, վէ պու զարիպ հալտէն-  
տէ իսթիֆատէ իթմէք իւղրէ, եէնիտէն չիղտանընը աչտը,

վէ իշպու իպարէլէրի օ պիրլէրինէ իւավէ իյլէտի: — «Իքի խը-  
եար պիր բամուգճու իչին իեի տիր, Ֆագաթ, պիր թէր-  
դի իչին Ֆէնա տըր — »:

—

Ինկիլթէրրա գըրալարընտան պիրինճի Եագօպ, պիր  
մահէլլտէն կէօնտէրիլէն պիր սէֆիրի հուզուրունա գապուլ  
իյլէտիքտէն սօնրա, քէնտի գանչէլէրի պուլունան Պագօնա  
տէօնէրէք, կէօրիւեօրմուսունուզ նէգատար իեի վէ կիւղէլ  
պիրատէմտիր. Ֆագաթ, գաֆասը՝ աճապա նասըլ տըր, տէ-  
յի սիւալիյլէտիքտէ, Պագօնտա կիւլիւմսէեէրէք, էֆէնտիմ,  
էքսէր տէֆա պիւեիւք ատէմլէք, Կ-Յ գաթըլ խանչէլէրէ  
պէնղէրլէք քի, աշաղքի իւչ գաթըլ իեի ֆիեաթ իլէ քիրա-  
եա վիրիլիր իսէտէ, էն իւսթ գաթըլ, չօգ տէֆա պօշ գալըր:

—

Սիդին պիր հէքիմինիզ վար տըր, նէ՞ եարըեօր օ սիզէ,  
տէյի Ֆրանսա գըրալարընտան Օն տէօրտիւնճիւ Լուտօվիք,  
մէչհուր միւլէլիֆ Մօլիէրէ սօրտուգտա, «հաչմէթլու գը-  
րալըմ, պիզ պիրի պիրիմիզ իլէ միւսահապէթ իտէրիզ, օ  
պանա ըչէթալար եագար, պէնտէ եաղտըղը իւաճլարը ալ-  
մամ, վէ եինէ շիֆա պուլուրում» տէտի:

—

Չէնկին պիր պապանըն պիր էվլատը, տար իւլ ֆիւնուն.  
թան կէլմիշ օլտուղունտան, օ ագչամ պիւեիւք պիր սուֆ-  
րա չէքիլմիշ իտի. թասամտա, իքի թանէ գըղարտըլմըչ կէօ-  
կէրչին կէթիրիլմիշ պուլունտուղունտան, մէրգում, պապա-  
սընա իլմինի կէօսթէրմէք նիյեթթիլէ, պէն պու իքի կէօ-  
կէրչինին, իլմի ըագգամըն մանթըգը իլէ, իւչ օլտուղունու  
սիզէ իսպաթ իտէպիրիլիմ, տէտի. վէ պիրազ սօնրա, աղըր  
պիր թավը ու հարէքէթ իլէ իսպաթա պաշլաեարագ, իշ-  
թէ պու պիր, պուտա իքի. Ֆագաթ, պիր, իքի տահա իւչ  
իտէր, տէյի իւավէ իյլէտիքտէ, — բէք իեի, օղլում, մա-  
տամ քի իքի կէօկէրչինի իւչ եարմաեա մուվաֆֆագ օլ-  
մուչսուն տուր, էօյլէ իսէ, պիրինճիսէնի վալիտէն ալահագ,

իքինճիսինի պէն, վէ իւշիւնճիւսիւնիւ տէ օէն քէնտին եէ-  
եէճէքսին տիր, տէտի պապասը .

Ճրանսա գրալարընտան Օն պէշինճի Լուտօվիբ, Մէշ  
շէհրինտէ խասթալանտը իսէտէ, պիր տիւրլիւ վիրիլէն ի-  
լաճլարը իշմէք իսթէմէզ իտի : Նիհաեթ պիր կիւն, պաշ  
հէքիմի, գրալըն տէօշէկինին եանընա կէլիպ, - էմր իտիեօ-  
րում սիգէ, պու իլաճը իշէճէքսինիզ -, տէյի պաղըրտը ճէսուը  
թապիպ : Գրալ, թէհայեիւրտէ գալարագ, - սիզ պանա էմր  
մի իտիեօրսուճուզ -, տէտիքտէ, - էվվէթ, հաշմէթլու գը-  
րալըմ, պէն սիգէ պու կիւն էմր իտէճէկիմ տիր քի, սիզտէ  
պիգէ, տահա չօգ վագըթլար էմր իտէսինիզ, տէյի իլավէ  
իյլէտի : Պու սէօղլէր գրալա չօգ թէէսսիր իթտիկինտէն,  
արթըգ վիրտիքլէրի իլաճլարը իշտի :

Պօշ-պօղաղըն պիրի, մուխաթիպինի եօրմուշ օլտուղու-  
նու տէրք իտէրէք, -ղալիպա, պէն սիգի պիրագ եօրտում, -  
տէտի, մուխաթիպիտէ, - խայր, սիզ տէվամ իտէպիլիրսի-  
նիզ, զիրա պէն ղաթէն սիգի տիյնէմէեօրտում քի, -տէտի :

Իզտիվաճ օլուճտուգտան սօնրա, աթիտէքի ատէմլէր  
չօգ տէֆա գարըլարընա պաղը շէյլէր սէօյլէրլէր քի, պուն-  
լար հէր նէ գատար թօհաֆ իսէլէրտէ, շայեանը տիգգաթ-  
տա տըրլար, զիրա, սանաթլարըն, ինսանլարա, նէ գատար  
թէէսիրլէրի օլտուղունու կէօսթէրիը : Պիր տիրլօմաթ էվլէն-  
տիկինտէ, էպէտի պիր ահտ վիճուտէ կէթիբէլիմ, տէր,  
գարըսընա : Ասկէր, գալպիմտէ սավմազ պիր եարա աշտըն :  
Հէքիմ, եալընըզ սէն խասթա օլան գալպիմէ շիֆա վիրէպի-  
լիրսին : Պաղչէպան, սէնին աղղընտան չըգան հէր պիր սէօղ,  
էօմրիւն եօլուճու շիշէք իլէ տօլտուրուր : Տիվարճը, գուլի-  
պէմիզի կէլ պէրապէր գուրալըմ : Կէմիճի, հաեաթըն պօ-  
րալարընա գարըր անճագ սէնտէ պիր լիման պուլապիլիրիմ :  
Փայթօնճու, պէնի տիյնէր իսէն, տիզկինլէր հէր տայիմ սէ-

նին էլինտէ օլաճազ : էթմէքճի , սիւրուր վէ իհթիեաճտա  
 էթմէկիմէ հիսսէտար օլմազ իսթէրմի<sup>օ</sup>սին , ճէվահիրճի , իթ-  
 թիֆազըմըզ ալթուն զէնճիրէ պէնզէմէլի տիր , Ալիմ , պըրազ  
 պէնի թէքմիլ գալպինի արաշթըրաեւրմ , վէ թէքմիլ պախ-  
 թըմըտա կէօզլէրինտէ օգուեաեւրմ , Աշճը , հաեաթըմըն գա-  
 տէհինի լէպալէպ տօլտուրուեօրսուն , Սանէմճի , էկէր գալ-  
 պին մէրմէրաէն տէկիլ իսէ , քէնտի քիսվէթիմի օնտա իս-  
 քեան իթտիր :



Գարընըն պիրի , քէնտի թապիպինին , քէնտի օտասընա  
 կիրտիկինի կէօրէրէք , -Տօգթօր էֆէնտի , արթըզ սըթմա-  
 տան խէլաս օլտուլմ<sup>օ</sup> - , տէտիքտէ , -պէն սիզին սէօլէմէնիզ-  
 տէն էվվէլֆէհմ իթտի իտիմ , -տէտի թապիպի- նա<sup>օ</sup> սըլան-  
 լատընըզ , -տէյի սօրտու գարը : -նասըլ անլամաեաճազըմ , -  
 տէյի ճէվապ վիրտի թապիպ , լիէհլիքէլի կիւնլէրինիղտէ , սիզ  
 պէնի , « ա<sup>օ</sup> պէնիմ ազիզ վէ գըլմէթլի Տօգթօր էֆէնտիմ » տի-  
 եէրէք գարշըլարըտընըզ , սօնրա պիրազ իեի օլտուգտա ,  
 եալընըզ տօգթօր էֆէնտի տիմէկէ պաշլատընըզ , նասըլ քի  
 շիմտի տալի , եալընըզ տօգթօր էֆէնտի տէեիպ իքթիֆա  
 իտիեօրսունուզ :



Հէզարիֆէնտ թալէպէնին պիրի , պիր կիւն պիր լօգանթա-  
 թա թաամ իթտիքտէն սօնրա , գալզըպ լօգանթաճըեա տօզ-  
 րու իլէրուլէեէրէք , « -հէր կիւն , պէն պօրճուլու բարա իլէ  
 էօտէեօր իտիմ , պիր կիւնտէ թիւրքի իլէ էօտէեէճէկիմ տիր ,  
 իմտի , կէլ սանա պիր իքի թիւրքիւ չաղըրաեւրմ , վէ գան-  
 զիսինի սանա պէկէնտիրի իսէմ , հիսապը սիլիպ հազգլա-  
 չալըմ - » տէտի , վէ լօգանթաճընըն ճէվապընա պէքլէմէ-  
 եէրէք թիւրքիւ չաղըրմաեա պաշլատը :

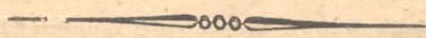
Փագաթ , չօճուգ նէ գատար թիւրքիւլէր չաղըրտը իսէ ,  
 հիչ պիրիսինի պիր տի ըիւ լօգանթաճըեա պէկէնտիրէմէ-  
 տիկինի կէօրէրէք , « նիհայէթ քիսէսինի չըգարըպ բարա-  
 եը վիրմէզտէն գուրթուլամաեաճազընա » տայիր պիր թիւր-  
 քիւ տիւր գօյ վէրտի : Լօգանթաճը պուլտան հօշնուտ օլա-

րագ, « - Թամամ, իշթէ կէօրտի՛ւն միւ, պէն պէօյլէ թիւր-  
քիլէրի պէկէնիրիմ - » տէտիքտէ, հէղարիֆէնա թալէպէտէ  
եինէ քիսէսինի ճէպինէ գօյտու, վէ « - մատամ քի սէն պէ-  
կէնտին, պէնտէ արթըգ բարաեը վիրմէմ - » տէեիպ, չըգ-  
տը կիթտի:

Քէօյլիւնիւն պիրի, չօգ տէֆա չօծուղունու էվլէնտիրմէ-  
կէ գալգըշտը իսէտէ, չօծուգ ասլա աղըր պօեոււնտուրու-  
ղա կլրմէկի իսթէմէտի: Նիհայէթ պիր կիւն, ա՛ պուտա-  
լա, նի՛ չին գօրգուեօրսուն պու գատար էվլէնմէքտէն, պէն  
վագթիւնտէ նա՞ սըլ էվլէնտիմ, տէտիքտէ, չօծուգտա, « սէն  
էվլէնմիշսին էմմա, պէնիմ անամը ալմըշսըն տըր, լաքին պէն  
շիմտի եապսնճը պիր գարըյլա նա՞ սըլ էվլէնէեիմ - » ճէվա-  
պընը վիրտի:

Հօճա. - Նի՛ չին Հայր Մերտէ, Ալլահտան հէր կիւնքի էթ-  
մէկիմիղի տիլէեօրուղտա, պիր այլըգ, եախօտ պիր եըլըգ  
նաֆագամըղը իսթէմէեօրուգ:

Շալիրտ. - Պիր այլըգ եախօտ պիր եըլըգ տիլէմէեօ-  
րուգ, չիւնքի, էկէր օ գատար ուղուն պիր միւտտէթ իչին  
իսթէր իսէք, էթմէկիմիղ հէմ գուրուր, վէ հէմտէ քիւֆ-  
լէնիր:



## Հ Ի Ք Ե Ա Ե Ա Թ

Իթալեանըն մէշհուր ատէմլէրինտէն պիրիտէ, Միքէլ  
Անճէլօ տուր: Պու ատէմ, հէմ գալֆա, հէմ րէսսամ, վէ  
հէմտէ սանէմճի իտի: Փագաթ, նասըլ քի տիւնեա գու-  
րուլալրտան պէրու, պէօյլէ ատէմլէրի պաղը խասիսլէր չէ-  
քէմէղլէր իտի, էօյլէտէ Միքէլ Անճէլօնու հէմասըրլարընըն  
բէք չօղու, ճնա տիւշմէն օլտուլար իտի: Պու չէյտէն Մի-

քէլ Անճէլօ մէ յեռու օլմաեըպ, պիլաքիս, կիւղէլ պիր թէտ-  
պիր տիւշիւնտիւ . քէնտի տիւշմէնլէրինի իթապ վէ իգապ  
իթմէք իւզրէ, միլէլի միւթէգատիմէնին սանէմճիլէրի միսիլ-  
լու, նատիր իւլ էմսալ պիր սանէմ օյտու, վէ պու սանէմին ալ-  
թընատա, կէօրիւնմէզ պիր սուրէթտէ, քէնտի իսմինի եազտը,  
վէ խարապ պիր պինանըն թէմէլլէրի եանընա կէօմտիւ : Պիր  
ազ վազըթտան սօնրա , իշպու պինա ֆիրուխթ օլունուպ ,  
վէ ճէտիտ միւթասարըրքը իսէ, պէօյլէ խարապ պիր էվտէ  
սաքին օլամաեաճաղընը կէօրէրէք , երգարըմաեա գարար  
վիրտի : Պինանըն թէմէլլէրի գազըլըր իքէն , նակէհան, օլ  
սանաթըր սանէմ մէ յտանէ չըգըպ, թէքմիլ Բօմաեը վէ պիւ-  
ճիւմէլ րէսսամլարը հայրաթտէ պըրագտը, Օլ վազըթ, րէս-  
սամլար պէ յնինտէ միւճատէլէլէր թէքէվվիւն իտիպ , իշ-  
պու սանէմին էսկիլիկի , պազըլար թարաֆընտան 1000 սէ-  
նէեէ, վէ պազըլար թարաֆընտան տախի 1500-2000 սէնէեէ  
իպլազ օլունուր իտի : Պու միւճատէլէլէրէ նէթիճէ վիրիմէք  
իւզրէ , նիհաեթ Բօմանըն իչինտէ պուլունան պիլ ճիւմէլ  
րէսսամլար , Միքէլ Անճէլօ տախի տախիլ պուլունտուղու  
հալտէ , պիր եէրէ թօբլանտըլար : Հէր պիրի քէնտի էֆ-  
քեարընը պէեան իթտիքտէն սօնրա , միւթթէֆիդան շէօյլէ  
գարար վիրտիլէր . եանի, «պու սանէմ», ասըրլարտան պէրու  
էսկի պիր սանէմ օլտուգտան մաատա , իւզէրինտէքի իշ  
տախի, տիւնեանըն էն պիրինճի վէ նատիր իւլ էմսալ իշլէ-  
րինտէն տիր : »

Պու արատա , Միքէլ Անճէլօ հէման աեաղա գալգարագ,  
սանէմին ալթընը շէվիրտի , վէ խէֆի եազըլար իլէ եազըլան  
իսմինի իրաեէ իյլէտի : իշթէ աիւշմէնլէրինտէն ալտըր ին-  
թիգամտա պունտան իպարէթ օլտու :

Ձին իմէրաթօրլարընտան պիրիսի , պիր կիւն , քէնտի  
գարըլարը իլէ պէրապէր հայվանաթխանէսինի սէյր ու թէ-  
մաշա իթմէկէ չըգմը իտի Աեընըն պիրի, հէր նասըլսա տէ-



միր բարձագլուխը կէվլէթմիշ օլտուղունտան, հէմանտեմ տէվլիրիպ իմբէրաթօրա տօղրու իլէրլէմէկէ պաշլատը: Պու տէհչէթլի հայվանտան, թէքմիլ գարըլար գօրգուպ ֆիրար իթաիլէր իսէ տէ, եալընըզ պիրի, իմբէրաթօր իլէ աերնըն արասընա քէնտինի աթտը: Աեր տուրուպ մէլուն մէլուն պագտըգտան սօնրա, թէքրարէն քէնտի եէրինէ տէօնտիւ: Իմբէրաթօր իշպու գարընըն ճէսարէթինէ թէաճճիւպ իտէրէք, էօմբիւնիւ պէօյլէ պիր թէհլիքէեէ նիչին իլգա իլլէտիկինի անէ սիւալ իլլէտի: Գարը «պէնիմ էօմբիւմ, սէնին էօմբիւն կիպի թէպաալարընըղա գըլմէթլի վէ էլզէմ օլմատըղընտան, հաեաթըմը, սէնին ուղրունա ֆէտա իլլէմէքլիկի թէրճիհ իլլէտիմ» տէտի:

Պիւլիւք Բէթրօ, Նէրվանըն զապթ օլունտուղու կիւն, ալըգ գըլըճ էլինտէ, ասկէրլէրինէ գարըլ գօշարագ, եաղմա իթմէեիպ, վէ էրքէքլէրի, վէ գարըլարը, վէ սապի սիւպեանլարը գըլըճտան կէչիրմէեէճէքլէրինի շէտիտէն թէնպիհ իլլէտի: Մէրգում, քէնտինին պու էմբինէ իքի նէֆէրին իթաաթ իթմէտիքլէրինի կէօրտիւկիւնտէն, իքիսինի տալսի գըլըճը իլէ էօլտիւրտիւ: Ճիւղիճէ սօնրա, մէգքիւր զապթ օլունտան մահէլլին հիւքիւմէթ գօնաղընա ինտի, վէ գանլը գըլըճընը պիր մասա իւզէրինէ վազ իլէ, գօ՛րգմաերնըզ, է՛յ էհալի, գըլըճըմ սիզին գանընըղա պօեանմըշ տէկիլ տիր, սիզի էօլիւմտէն խէլաս իթմէք իչին, անը քէնտի ասկէրիմ պէօյրիւնէ սարլամըլըմ տըր, տիեէրէք, գարըլսընտաքի տիթրէմէքտէ պուլունտան էհալիեէ ճէսարէթ վիրտի:

Պիր գըալըն խատէմէլէրինտէն պիրի, էօլիւմ տէրէճէսինտէ խասթալանմըշ օլտուղունտան, գըալը միւշարիլէյհ հէր նասըլսա մէրգումուն տէօշէկի եանընա կիտիպ, նէ՛ իսթէրսին, տիլէ պէնտէն, տէտի խատէմէ, աման, գըրալըմ էֆէնտիմ, գուլունուզա պիր շարեէք տահա եաշա-

մազըզ գուտրէթինի իհսան պուեուրունուզ, տէտիքտէ, գրալ տախի, «նէ գատար զէնկինլիք, վէ նէ գտտար մալ իսթէր իսէն վիրէպիլիրիմ էմմա, օլ տիլէտիկլին վազըթը, եալընըզ պէշ տազըզա պիլէ օլսա, եինէ գուտրէթիմին ֆէվգինտէ պիր շէյ տիր» տէտիքտէ, քէյֆսիզ տախի, «Օլ հալտէ, եազըզ քի, պէնտէնիզ սիզէ, 30 սէնէ խըտմէթ իթմիշիմ տիր, էկէրչի 30 սէնէ Ալլահըմա խըտմէթ իթմիշ օլսա իտիմ, պիր չարեէք տէկիլ, պէլքի սաաթլարճա տախի պանա էօմիւր իհսան իտէր իտի» - տիեէրէք սէրթ պիր շէհրէ իլէ եիւզիւնիւ գրալտէն շէվիրի վիրտի :

Պիւեիւք Ֆրէտէրիգէ զայիֆլիք վէ իսթիեարըզ շէօք տիւկիւնտէն, չօգ տէֆա ատէթինտէն զիեատէ ույգու ուեուր իտի . պու ֆէնա խույտան խէլաս օլմազըզ իչին, պիր կիւն խատէմէլէրինտէն պիրինի չազըրըպ, պէնի մուայեէն պուլունան սաաթտան զիեատէ ուեումագըղա պըրազմա, վէ գալգմազ իսէմ, գօր իլէ գալտըր, տէյի թէնպիհ իյլէտի : Պիր սապահ, միւշարիլէյհ պիրազ թաթըլ թաթըլ ույգուեա տալմըջ օլտուղու հալտէ, խատէմէսի գարեօլասը եանընա կիսէրէք, ուեանտըրմաեա պաշլատը Ֆրէտէրիգ պիրազ տահա պըրազ պէնի ուեուեաեըմ, զիրա չօգ եօրղունում տէտիքտէ, խատէմէտէ, «սիզ պանա սաաթ էտէ գալտըրմազըղը էմը իթտինիզ» տէտի : Գրալ տախի թէքըրարէն, բէք ալէա, լաքին, հիչ օլմազ իսէ, պիր չարեէք տահա պըրազ պէնի ուեուեաեըմ, տէտի իսէտէ, խատէմէտէ տիյնէմէեիպ, խա'յր, խա'յր, էֆէնտիմ, վիրտիկլինիզ էմրի իճրա իտէճէկիմ տիր, տիեէրէք իսրար իյլէտի : Ֆրէտէրիգ օլ վազըթ խատէմէնլին քէնտինի ըահաթ պըրազմաեաճազընը անլատըղընտան, տէօշէկլինտէն սըչրաեըպ գալգարազ, վէ, աֆէրին, էկէր պէնի պիրազ տահա ուեումաեա պըրազսա իտին, պէլքի պաշգա տիւրլիւ պիր միւքեաֆաթա նայիլ օլուր իտին տիեէրէք, մէրգումուն շու

հալ ու հարեքէթինի թահսին թարգընտա ումուղլարընը  
օգչատը :

Մէշհուր ֆէյլէսօֆլարտան էֆլաթօն , պիր տէֆա եէ -  
սիրին պիրինէ գարչը հիտտէթլէնմիշ օլտուղունտան , անը  
քէնտի էլլիլէ տէօյմէք իւզրէ , մէրգոււմա , արգասընտաքի  
էլպիսէեի չըգարըպտա կէլմէսինի էմր իլլէտի : էսիր տէր-  
հալ էֆէնտիսինին էմրինի իճրա պիրլէ , ումուղլարը չըպ-  
լագ օլարագ էֆլաթօնուն նէզտինէ կէլտիքտէ , էֆլաթօն-  
տա էլինի հավաեա տօղրու գալտըրըպ վուրաճաղը դէման ,  
քէնտինին իշպու թավր ու հարեքէթինին , հիտտէթտէն իլէ-  
րու կէլմիշ օլտուղունու հիսս իթտի , վէ էսիրի տէօկէճէք  
եէրտէ , օլ գալտըրտըղը էլինի հավատա թութուպ տուր-  
մագտա իտի : Պու արատա տօսթլարընտան պիրի կէլէրէք  
էֆլաթօնա , նէ՞ երարըղընը սիւալ իլլէտիքտէ , «լաղապա  
կէլմիշ օլան պիր ատէմին ճէզասընը վիրիեօրում » տէտի :

Ձին իմբէրաթօրլարընտան պիրի , պիր կիւն ավտա օ-  
լուպ , վէ քէնտի մայեթինտէն պուլունանլարտան այրըլմըշ  
օլտուղունտան , եալընըղճա կիտէր իքէն , աղլամագտա օլան  
իլաթիեար պիր ատէմէ թէսատիւֆ իլլէտի : Մէրգում իլ-  
թիեարըն տէօքտիւկիւ կէօզ եաշլարը իմբէրաթօրուն գալ-  
պինէ աշուրի մէրթէպէ թէէսսիր իլլէտիկինտէն , մէրգու-  
մա տօղրու կիտէրէք , «իլաթիեար , նի՞չին աղլաեօրսուն » տէ-  
յի սիւալ իլլէտի , «ա՛հ , եա՛ էֆէնտի , նասըլ աղլամաեա-  
երմ քի , քիւչիւճէք պիր խանէմ վար իտի , անըտա Ձին  
իմբէրաթօրունուն խատէմէլէրինտէն պիրի , իմբէրաթօրուն  
սէրաեընա իլհագ իթմէքլիք պէհանէսիլլէ ճէպրէն զապթ  
իլլէտիքտէն պաշգա , շու իլաթիեարըղըմտա պանա պիր  
երարըմճը օլաճագ օլան պիր չօճուղումու տախի օճաղըմ-  
տան աեըրարագ , քէնտինէ էսիր իլլէտի » տէտի իմբէրա-  
թօր մէրգոււմա , «կէլ պէնիմ իլէ պէրապէր տէ , օլ ատէմի

պանա կէօսթէր , պէն սանա իմտատ իտէ պիլիբիմ » տէեին-  
ճէ , իխթիեար . - « սէն նա՞սըլ եարարմ իտէպիլիբսին , օ պիբ  
Չին իմբէրաթօրունուն մայեթիինտէ տիբ , վէ պիզիմ իսէ  
անըն հուզուրունա չըգմագլըղըմըղ ապա սիւմքին տէկիլ-  
տիբ , էօմբիւմիդի թէհլիքէեէ գօյմագլըգ տըր , սէն տահա  
կէնճ պիբ ատէմսին , վէ անը շիմտիեէ գատար , պէնիմ կի-  
պի կէօրմէմիշ վէ թանըմամըշ օլմայըսըն տըր , քեա՛ջքի , հիշ  
պիբ վագըթտա թանըմանեա իտին » տէտիքտէ , իմբէրա-  
թօր . - « էլէմ իւզըէ օլմա , է՛յ իխթիեար , պէն սէնին ի-  
չին հէր թէհլիքէեի կէօզէ ալմագլըղա հազըրըմ , իմտի ,  
կէլ սէն պէնիմ իլէ պէրապէր , պէլքի պէն սէնի գուրթա-  
րապիլիբիմ » տէտիքտէն պաշգա , տահա պիբ չօգ շէյլէրտէ  
սէօյլէեէրէք մէրգումա թէսէլլի վիրտիկինտէն , արթըգ իխ-  
թիեարտա , պու կէնճ ասէմին թէքլիֆ վէ իպրամընա գար-  
չը կէլմէեէրէք , պիբլիքտէ եօլա րէվան օլտու : Նիհայէթ  
մաթլուպ օլունան խանէեէ վասըլ օլտուգլարընտա , իմբէ-  
րաթօր , մէրգում գուլում իտէն ատէմինի պուլտուրթտու ,  
վէ իխթիեարա քէնտինի թանըթմագ իչին , էլպիսէսէնին  
ալթընտաքի ալէամէթլէրինի իրաեէ իյլէտիքտէն սօնրա ,  
օլ զալըմ ատէմէտէ բէք շիտտէթլի պիբ սուրէթտէ իթապ  
իյլէտի :

Պատէհու իմբէրաթօր , պու գատարլա տախի իքթի-  
ֆա իթմէք իսթէմէտիկինտէն , իխթիեարըն չօճուղունու-  
տա խէլաս իթտիրտի , վէ օլ խային խատէմէսինին գաֆա-  
սընը քէստիրէրէք , իխթիեարըտա անըն եէրինէ կէչիբտիք-  
տէն պաշգա , իլավէթէն տախի նասիհաթ օլարագ , մէրգու-  
մա , « նասըլ քի սէն պու գաթլ իտիլէն խատէմէնին հագ-  
գանիյեթսիզիկինտէն իսթիֆատէ իյլէտին , տիգգաթ իթ-  
մէրսին քի , պիբ կիւն սէնտէ հագգսըզըգ իտիպտէ , քէն-  
տի հագգանիյեթսիզիկինտէն պաշգալարընա իսթիֆատէ  
իթտիրմէեէսին » տէտի :

Պօնաբարթ հիշ պիր վագըթտա եօրուլմագ պիլմէզ իտի : Պիր կիճէ, թէ քմիլ նօգթալարը կէզտիկի վագըթտա, ասաքիրտէն պիրինին ուեուամուշ օլտուղունշ կէօրտիւ , վէ մէրգումու ուեանտըրմագտան , եավաշճաճըգ, էլինտէքի թիւֆէնկինի ալարագ, օրատա տուրուպ պէքլէտի : Պիրագ սօնրա , ասկէր ուեանարագ , քէնտի ժէնէրալընըն թիւֆէնկինի արլպտա եանընտա տուրմագտա օլտուղունու կէօրիւնճէ , «աման եա Բէպպիմ, իշիմ պիթտի . . . » տէյի տիւշարը տէհշէթ օլարագ պաղըրմաեա պաշլատը : Օլ վագըթ Պօնաբարթ մէրգումա , «գալպինի թէսկին իլէ , տօսթում , էօյլէ բէք աղըր եօրղունլուգլարտան սօնրա , սէնին կիպի պիր պէհատըր ասկէր ուեուեապիլիր , ֆագաթ , սայիր տէֆատա , վագթինի ինթիխապ իյլէ» տէտի :

Իօնթուն պիրի , ալիմ պիր հէքիմին էօլիւմ տէօշէկինին եանընա կիտէրէք , «սիզին կիպի վիճուտին հէր պիր թարաֆընը թանըեան պիր թապիպ , հէր նէվի խասթալըղա շիֆա պուլմալը տըր» տէտիքտէ , հէքիմ տախի «պիզիմ սանաթըմըզ , կիճէլէրի կէզէն պէքճիլէրէ պէնղէր քի , հէր նէ գատար , պիր մէմէքէթին հէր պիր սօգաղընը իեիճէ թանըրլար իսէտէ , էվլէրին իշինտէ նէ վուգու պուլտուղունու , անճագ քէշֆ իտէպիլիրլէր» տէտի :

Եունան ֆէյլէսօֆլարընտան Սօգրաթըն տօսթլարը , «սէնին իշին , պիրիսի ֆէնա շէյլէր նագլ ու պէեան իտիեօր» տէտիքլէրինտէ , Սօգրաթ տախի , «նիշին թէաճճիւպ իտիեօրսունուզ , օլ տէտիկինիզ ատէմ , զաթէն իեի շէյլէր սէօյլէմէ քիկի էօյրէնմէմիշ տիր , ճէվապընը վիրտի :

Ս Թ Ա Թ Ի Ս Թ Ի Գ

Չէնտ սէնէ էվլէլ , ինսանլարըն սանաթլարընա կէօրէ , իրէպիլտիլէրի եաշլար իշին իճրա իտիլէն սթաթիսթիգ :

Բուհանիւթրտէն	100 տէ	անճագ	42 սի	70	Եաշընա վարըր
Զիֆթ ճիւթրտէն	»	»	40 ը	70	»
Թիւճճարլարտան	»	»	33 իւ	70	»
Ասկէրլէրտէն	»	»	32 սի	70	»
Եազըճըլարտան	»	»	32 սի	70	»
Ավօգաթլարտան	»	»	29 ը	70	»
Արթիսթլէրտէն	»	»	28 ի	70	«
Հօճալարտան	»	»	27 սի	70	»
Հէքիմլէրտէն	»	»	24 ի	70	»

Տիւնեա իւղէրինտէ 1883 սէնս, սինէ տէկին 442,199 միւրապպա քիլօմէթրօեա իպլալ օլունան չըմէնտըֆէր եօլլարը, պէշ գըթաեա, աթիւզգիքը սուրէթտէ թադսիմ օլունմուշ տուր, շէօյլէ քի, 182,913 քիլօմէթրօ էվրօբատա, 224,454 Ամէրիգատա, 186,32 Ասիատա, 5,666 Աֆրիգատա, վէ 10,534 Ավսթրալիատա :

Զանն օլունտուղունա կէօրէ, տիւնեանըն էն պիւեիւք Աւետարանը, Մօսքուա շէհրինին ուլու քիլիսէսինտէ պուլունմագտա տըր . պու Աւետարան, պիւեիւք Բէթրօնուն վալիտէսի Նաթալիա թարաֆընտան իհտա օլունմուշ տուր : Աղըրըղը 80 քիլօ կէլիպ, վէ քիլիսէտէ օգունտուղու վագըթտա, իքի նէֆէր գուվիլէթլի ատէմլէր թուլթմագտա տըրլար : Մէզքիւր Աւետարանըն գապը ալթունլար իլէ վէ էլմասլար իլէ միւղէյեէն օլտուղունտան, պունլարըն գըյմէթիտէ 12,000,000 ըուպլի թախմին օլունմագտա տըր :

Ինսան իլէ պազը հայվանաթըն էօմիւրլէրի հագգընտա իտիլէն սթաթիսթիգ :

Ինսան 20 եաշընտա, պարկիր 5 եաշընտա, տէվէ 8 եաշընտա, արալան իլէ քէօրէք 4 էր եաշընտա սիննի պիւլուղա վասըլ օլտուղլարը կիպի, ալէսսէվիյեէ էն զիեատէ էօ-

միւր կէշիրիլտիկի վագըթ, ինսան 5 տէֆա 20, եանի 100  
եաշընտա, վէ պարկիր 5 տէֆա 4, եանի 25 եաշընտա, վէ  
տէվէ 5 տէֆա 8, եանի 40 եաշընտա, վէ արսւան 5 տէֆա  
4, եանի 20 եաշընտա, վէ քէօրէք տալսի 5 տէֆա 4, եա-  
նի քէզալիք 20 եաշընտա ըէնչէյի էճէլէ տիւշէրլէր :

Պագը պիւեիւք իպատէթխանէլէրին իսթիեապ իտէպի-  
լէճէքլէրի նուֆուսուն ատէտի :

Բօմատաքի Սուրբ Պետրոս քիլիսէսի 44.090, վէ Միւան  
շէհրինին ուլու քիլիսէսի 37 000, վէ Բօմատաքի Սուրբ  
Պօղոս քիլիսէսի 32 000, վէ Գօլօնիա շէհրինին ուլու քի-  
լիսէսի 30 000, վէ Իսթանպօլտաքի Աեա-Սօֆիա ճամիի շէ-  
րիֆի 28 000, վէ Բարլստէքի Նօթր-Տամ քիլիսէսի 21.000,  
վէ Բիդա շէհրինտէքի ուլու քիլիսէ 12,000, վէ Նիւ-Եօրգ  
շէհրի ուլու քիլիսէսի 13 000, վէ Վիէննանըն ուլու քիլիսէսի  
12 020, վէ Վէնէտիկին Սուրբ Մարկոս քիլիսէսի 7.000 :

Պրանսանըն 1793 սէնէսի իսթիլտալընտա, եալընըզ իւշ  
մազ զարֆընտա 94.367 քիշինին պաշտօրը քէօիլմիշ տիր :

1884 սէնէսինտէ իճրա իտիլէն լմազըզաթտան, Պէհ-  
րինկ կէշիտինին սուլարընըն, տէնիզլէրին էն տէրին մազէլլի  
օլտուղու անլաշըլմագտա տըր, չիւնքի, Մըսըրըն պիւեիւք  
հէրէմի 154 մէթրօեա, վէ Սթրազպուրկ շէհրինին ուլու քի-  
լիսէսինին գ ուլէսի 150 մէթրօեա իրտիքլէրի հալտէ, Վա-  
շինկթօնուն ետտիկեարը իտէ 178 մէթրօեա վաարը օլմուշ  
սուր :

Պու կիւնքի կիւն, մէշհուր Վաշինկթօն նամընա պուլու-  
նան եատիկեար պինանըն, տիւնեա իւզէրինտէ էն եիւքսէք  
օլտուղու անլաշըլմագտա տըր, չիւնքի, Մըսըրըն պիւեիւք  
հէրէմի 154 մէթրօեա, վէ Սթրազպուրկ շէհրինին ուլու քի-  
լիսէսինին գ ուլէսի 150 մէթրօեա իրտիքլէրի հալտէ, Վա-  
շինկթօնուն ետտիկեարը իտէ 178 մէթրօեա վաարը օլմուշ  
սուր :



Պիր սէնէ զարֆընտա, ալէսսէվիյեէ 1 000 նէֆէր Ինկի-  
լիզէ 880, վէ 1000 Ֆրանսըզա 682 վէ 1000 նէմէէէէ 338,  
վէ 1000 Բուսա 114 թէլէկրաֆ վիրուտ իթմէքտէ տիր :

Ինկիլթէրրատա 27,000, վէ Ալմանեատա 23 000, վէ  
Միւճթէմէայի-Ամէրիգատա 3,000, վէ Ֆրանսատա 3 000,  
վէ Ավսթրիատա 2 095, վէ Պէլճիգատա 1,250 պիրախա-  
նէ վար արը :

1459 սէնէսինտէ թապ ու նէշր օլունան Լաթինճէ պ'ր  
Սաղմոսարան 129 000 ֆրանգա սաթըլարըզ կիպի, մու-  
ախիսէրէն վէ ֆաթ իտէն Կօրտօն ըսչանըն թութտուղու պիր  
ժուրնալ տախի, 130 000 ֆրանգա սաթըլմըշ արը :

Տիւնեատա թէքէլլիւմ օլունան լիսանլար, 400 միլիտօն  
նուֆուս 2ին լիսանընը, վէ 20 միլիտօն Բէրու լիսանընը, վէ  
100 միլիտօն Ինկիլիզ լիսանընը, վէ 100 միլիտօն Բուս լիսա-  
նընը, վէ 60 միլիտօն Ալաման լիսանընը, վէ 48 միլիտօն Իս-  
բանեօլ լիսանընը, վէ 46 միլիտօն Ֆրանսըզ լիսանընը թէ-  
քէլլիւմ իտէրլըր : Պունուն իլէ պերապէր, տիւնեանըն հէր  
թարաֆընտա Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ լիսանլարընը ազ չօգ  
թէքէլլիւմ իտէր ատամլար պուլունտուղու տախի աչի-  
քեար արը :

Ինկիլիզ թապիպլէրինտէն Տօշթօր Վիլսօնուն վիրախիկի  
պիր ճէտվէլտէ, ինսանըն պաչընտա, օրթա պիր հիսապ  
իւզրէ, 127 920 սաչ պուլունմազտա արը :

Սաաթատա 100 քիլօմէթրօ մէսաֆէ գաթթ իտէն պիլ  
չըմէնարֆէր, 17 կիւնտէ քիւրրէյի արզըն էթրաֆընը չէ-  
վիրէպիլիւր :

Պիր սանիյեէտէ 500 մէթրօ մէսաֆէ գաթթ իտէն պիլ



Թօք կիւրլէսի, 21 կիւնտէ քիւրրէյի արզըն էթրաֆընը չէ-  
վիրէպիլիր :

Պիր սանիւեէտէ 14 մէթրօ մէսաֆէ գաթթ իտէն պիր  
պարկիր, 33 կիւնտէ քիւրրէյի արզըն էթրաֆընը չէվի-  
րէպիլիր :

Պիր սանիյեէտէ 8 մէթրօ մէսաֆէ գաթթ իտէն պիր ա-  
տէմ, 59 կիւնտէ քիւրրէյի արզըն էթրաֆընը չէվիրէպիլիր :

Ինսան հէր պիր նէֆէս ալըչընտա, ագ ճիկէրինէ եա-  
րըմ լիթրա հաւա կիրէր : Վէ մատամ քի պիզ, հէր պիր  
տագըգատա 18 տէֆա գատար հաւա ալըրըզ, պէօյլէլիբլէ  
տիմէք օլուեօր քի, սասթտա 540 լիթրա, վէ 24 սասթ-  
տա 13,000 լիթրաեա ետգըն հաւա ալըպ վիրմէքտէեիզ :

Տիւնեա իւղէրինտէ 100 միլեօն գահվէեէ, 300 միլեօն  
խաչիչէ (հաշհաշ) 400 միլեօն աֆիեօնա, 500 միլեօն չա-  
եա, վէ 600 միլեօն տլգօօլա (քէսկին ըուհլարա), վէ 900  
միլեօն թիւթիւնէ միւպթէլա օլան ատէմլէր վար տըր : Թիւ-  
թիւնիւն 275 միլեօն քիլօկրամա գատար սարֆ օլունտու-  
ղու թախմին օլունմագտա տըր :

Ի Ն Ճ Ի Խ Ա Ջ Ի Ն Է Ս Ի

1. Չէնկինլէր, ագըլըլըզ էօյրէնմէք իչին զօրուգ կէօր-  
տիւքլէրի կիպի, ագըլըլար տախի զէնկինլէրին թարիգինտէ  
բէք չօգ մէվանիեէ թէսատիւֆ իտէրլէր :

2. Ինսանլարըն հէր տայիմ, չօգ պիւեիւք վէ ուլու թէ-  
սավվուրլարը վար ինէտէ, թէսավվուրլարընա գըեասէն  
բէքտէ քիւչիւք իճրաաթ վէ ամէլիեաթտա պուլունուրլար :

3. Քիմ քի հէր պիր շ'եէ թէ համմիւլ իտէպիլիր իտէ, հէր  
պիր իչէտէ ճէսարէթ իտէպիլիր :

4. Էօլիւմիւն հէր կիւն խաթըրմըզա կէլմէսի, պիզէ եա-  
չամաեը ունտ թտուրուր :

5. Զօգ տէփա հօգգըմըդ տա սըհհէթի թէհադդուդ իթմէ  
մէեէն մէտհ ու սէնալարը պիւէ սեվէրիդ :

6. Թէնպէլլէրին հեր վագըթ պիր շէյ եարմաեա հէվէս-  
լէրի վար աըր :

7. Սահիհ տօսթըլուդ , մէզարտանտա էօթէեէ կիտէր :

8. Վագըթ բարա աըր :

9. Պախթըն նասիհաթա իհիթիեաճը եօգ տուր :

10. Իխթիեարըլարը իզզէթլէմէք , կէնճլէրի մէնն իթմէք ,  
ագըլըլարա սիւալ իթմէք , վէ տէլիլէրէտէ սապը իթմէք էլ-  
ղէմ տիր :

11. Գալպտէն կէլէն պիր սատադա , ալանըտա սէվինտի-  
րիր վիրէնի տէ :

12. Փագըր ազ շէեէ մալիք տիր վէ թամաքեարտա հիշ  
պիր շէեէ մալիք տէկիլ տիր , շիւնքի բարա անըն օլմաեըպ  
օ բարանըն աըր : Նէ գատար զէնկին էօլմիւշ իսէ , օլ գա-  
տար ֆուգարա եաշամըշ աըր :

13. Կիւզէլ պիր շէհրէեէ , իեի պիր դալպ թէրճիհ օլունուր :

14. Բարա , քիմաէեի զէնկին իտէմէզ :

15. Թալի , վագթըլ իսթէտիկի կիպի ինսանլարա թէվզի ի-  
տէր : Եկէր իսթէր իսէ կէնճաէն ալըր վէ իխթիեարա վիրիր :

16. Հէր նէրէտէ , վէ նասըլ օլուր իսէ օլսուն , ինսանլար  
իշին պիր քէրրէ էօլմէք իգթիզա աըր :

17. Էօլիւմտէն դօրգան , իխթիեարըլըր սէվմէզ տիմէզ  
տիր , զիրա , նասըլ քի իխթիեարըլ , սիննի քէմալէթտէն  
սօնրա կէլիր , էօյլէտէ , էօլիւմ իխթիեարըլըրն արգասըն-  
տան կիտէր :

18. Հէր կիւն էօլիւեօլուդ , վէ հաեաթըմըդտան հէր կիւն  
պիրէր բարչա զայիլ օլուպ կիտիեօր , զիրա , ինսան պիւեիւ-  
տիւքճէ , էօմիւր դըսսալըեօր :

19. Զէնկին քէնտի իշլէլինի սիւրաթլէ պիթիլմէկէ սայ վէ  
ճահա իտէր , ֆագաթ , պաշգալարըն իշինտէ իսէ բէք կէ-  
նիշ պիր եիւրէք իւզրէ տավրանըր :

20. Պախթիեար ատամըն, սաաթը վուրմազ :

21. Իեի թէմէլ իւզէրինէ աթըլըջ օլան պիր շէօհլէթ :  
պիւեիւք սէրվէթէ միւրաճճահ թութուլուր :

22. Բարա իեի պիր խըզմէթքեար, վէ ֆէնատա պիր է-  
ֆէնտի տիր :

23. Ինսանլար գալպ բարալար եարտըզլարը կիպի, բա-  
րալար տախի գալպ ինսանլար եարարլար :

24. Հիւքէմայի միւթէգատաիմէտէն թալէս, « քէնտի քէն-  
տինի թանը » վէ Սօլօն, « հիշ պիր վագըթ հատտի իթիտա-  
լի թէճավուզ իթմէ » վէ Բրիթադնօ « վագըթա նազար իյ-  
լէ » վէ Գլէօպիւլ, « էն զիեատէ էմէն եօլ, օրթա եօլ տուր »,  
տէ ի տըրուպու էմալ միտիլու սէօյլէմիշլէր տիր :

25. Հէր ֆէրա, կէրչի սիւրուրու թէագգըպ իտէր, լաքին,  
նէ վէճըլէ անը գաեիմ գըլըպ վէ սապիթ իթմէկի պիլմէզ :

26. Եօլիւմտէն խէվֆ իթմէմէկէ քէնտինի հաղըլաս, Եօ-  
լիւմ իեի պիր շէ, տէկիլ իտէտէ, պարի հիշ օլմազ իտէ,  
քեաֆֆէյի էզլիյեթթլէրինտէ խիթամը ալը :

27. Ալիմ, ճահիլի թանըր, գիրա, քէնտիտէ պիր վա-  
գըթ ճահիլ իտի, ֆագաթ, նատան ալիմի թանըեամազ, չիւն-  
քի, քէնտիտի հիշ պիր վագըթ տա ազըլըլարըն սիլքինէ կիր-  
մէմիշ տիր :

28. Հազ գանիյեթ իւզրէ ֆուզ արա օլմագըզ, հիյլէ իլէ  
զէնկին եաշամագասն իեի տիր :

29. Հազ գսըզըզլա գազտնըլան զէնկինլիք, չօգ տէֆա  
հազ գանիյեթ իւզրէ իտխար օլընսանը տախի ալըր կէօ-  
թիւրիւր :

30. Իւշ քիշի աթիտէքի շէեւն գըլմէթինի պիլիւրէր, իխ-  
թիեար, կէնճըլիին, վէ խասթա, սըհհէթին, վէ սէրվէթ ու  
սամանընը զայ իտէն ատէմտէ, զէնկինլիլին վէ պօլլուզուն :

## Մ Ի Ի Թ Կ Ն Ե Վ Ի Յ Է

Ճագօմ, ինսանըն էօմրիւնիւն իհթիմալտէն օլան ուլուն-  
 ւուլունու, շու աթիտէքի սուրէթտէ պուլմուշ տուր: Հէր  
 պիր ֆէրաին եաշընըն մըգտարը, 80տէն թէնդիլ դըլընըպ,  
 գուսուր գալանընը 2/3 լէ տարպ օլունտուգտա, տահա  
 գաշ սէնէ իմրարըէվգաթ իտէպիլէճէկի իհթիմալտէն օլա-  
 րագ պուլունուր: Ֆարգ իտէլիմ քի, 20 եաշընտա պիր տէ-  
 լիգանը, գաշ սէնէ տահա եաշաեաճաղընը պիզէ սիւալ իտի-  
 եօր: Էվվէլէմիրտէ 20եի, 80տէն թէնդիլ իտէրիլ, վէ գա-  
 լան 60ը, 2 իլէ տարպ իթտիքտէ 120 իտէր, վէ պու 120եի  
 3 իլէ թագսիմ իթտիկիմիզտէ 40 գալաճագ, իշթէ օ կէնճ  
 չօճուղուն տահա իհթիմալտէն օլան էօմրիւ 40 սէնէ տիր:

Էսկի ասըրլարտա, միւնէճճիմլէր վէ հէքիմլէր, թագ-  
 վիմ (Որացոյց) թէրթիպ իտէրլէր իտի: Միւնէճճիմլէր, եը-  
 տըղլարըն հարէքէթինէ կէօրէ եօրթուլարը խապիր վիր-  
 տիքտէն մասուա, ինսանըն էօմրիւնիւն իւղէրլնէ, պախթ-  
 լը օլուպ օլմաեաճաղընա, տիւշմէնէ թէսատիւֆ իտիպ իթ-  
 մէեէճէկինէ, վէ վագըթլարըն նէ տիւրլիւ ահվալ քեսպ ի-  
 տէճէքլէրինէ, վէլհասըլ պիլճիւմլէ իրաշ օլունան սիւալլէ-  
 րէ ճէվապ վիրիլլէր իտի:

Պիր չօճուղուն տօղտուղու վագըթ թալիինի անլամագ  
 իշին: անլէրէ միւրաճաաթ իթմէքլիք քեաֆի իտի: Էկէր,  
 վէղին «հսկտեմբեր» աեընտա տօղմուշ իտէ, հագըգաթը  
 վէնիգամը սէվէճէք, արսլան «օգոստոս» եըտըղընըն վագ-  
 թինտէ տօղանլար, գահրաման օլուրլար իտի, քէչի (այծեղ-  
 ջիւր) «յունվար» վագթինտէ տիւնեաեա կէլէնլէր, պախ-  
 թա նայիլ օլուրլար իտի, վէլ հասըլ, հէր չօճուղուն թալիլ  
 եըտըղլարա պաղը իտի:

1550 սէնէսինտէ, Ֆլաման հէքիմին պիրի, պիր թագ-

վիմ չըգարտը , վէ իշպու թագ վիմոէ , եըյգ անմանըն , վէ գան ալընմանըն , վէ թըրաշ օլմանըն , վէ տահա սայիր շէյլէրին կիւնլէրի թայեին օլունմուշ իտի : Փլաման հէքիմինին պու թագ վի կի օլ գատար իթիպար պուլտու քի , Պրինկ շէհրինին պէլէտիյեհսի , թապիպի միւմաիլէյհ թարաֆընտան կէօպթէրիլէն կիւնլէրտէն պաշգա հիշ պիր կիւն , պէրպէրլէրէ թըրաշ իթմէքլիկէ իգին վիրմէզ իտի :

Սագաթ , պու շէյլէրին էսկի միլլէթլէրտէն ինթիգալ իթմիշ օլտուգլարընը ունութմամալըբըզ նասըլ քի Րօմայըլարտա , իեի վէ պէտպաթ կիւնլէր պուլունուր իտի : Պէտպաթ կիւնլէրտէ , հէր շէյլ թաթիլ իտիլիր իտի , նէ ճէմիյեթթլէր թօրլանըր իտի վէ նէ տէ տա լա կէօրիւլիւր իտի : Պազը կիւնլէր տաթի եարը իեի վէ եարը պէտպաթատ օլունտուգլարընտան , եա էօյլէտէն էվլէլ , վէ եատա էօյլէտէն սօնրա սրամ իտիլիր իտի :



Պազը միլլէթլէր , վէ խուսուսիլէ Չինլիլէր բէք չօգ աֆիեօն եուտալար Շարգ էհալիլէրինտէ , թիւթիւն իշմէքլիքտէ , նէ մէրթէպէ ալղու վէ զայրէթ կէօրիւլմէքտէ իսէ , Չինլիլէր տաթի , աֆիեօն հագզընտա , այնի արզուեու իպրաղ իթմէքտէ տիրլէր : պուլար օ գատար աֆիեօն թէլէֆ իտիեօլար քի , աֆիեօնոն սարֆիյեաթը սէնէտէ 200 միլեօնա իպլաղ օլուեօր :

Աֆիեօնուն , ինսանը ույգուեա մէյլ իթտիրմէկէ պիւեիւք պիր գուվլէթի օլտուղու կիպի . թահրիք իթմէքլիկէ տաթի ճէսիմ պիր ճագիպէսի վար տըր . շէօյլէ քի , պազը մահէլլէրտէ , ինթիգամալմագլըգ իպթէնիլտիկինտէ , աֆիեօն եութտուրուրլար վէ աֆիեօնու եուտան քիմսէլէր էլլէրինէ պիրէր չըպլագ զըլըճ ալարագ . էօլտիււր , էօլտիււր , տէյի նիտա իտէրլէր , վէ գարչըլարընա հէր քիմ քի չըգար իսէ , վուրուպ էօլտիւրիւրլէր : Պու աահմէր իշին , մախտուս բօլիսլէր պուլունուր , վէ պուլարըն էլլէրինտէ

ուղուն չաթալար օլարագ ափիեօն եուտու պտա էօթէքինէ պէրիքինէ սարգընթըլըգ իտէն առէմէրի , սօգագլարտա քօվալարար , վէ օլ չաթալար իլէ պօե ունլարընտան թու- թուպ եերէ եաթըրտըգլարընտա , հէման եանլարընտաքի եարտըմըլար եէթիչիպ գօլլարընը պաղլարար :

Մահքէմէլէր պունլարը չօգ տէֆա էօլիււֆ ճէզասընա հիւքմ իթմէկի իխթիեար իթմիչ տիր :

Ափիեօն պաղէն ճէրրահճա իլլէրտէ իսթիմալ օլունուր իսէտէ , մուճիպ օլտուղու պաղը զարարլարա մէպնի , թա- պիպլէր թարաֆընտան թէրք օլունմուչ տուր :

Ալէսսէվիյեէ զէնկինլէր վէ պիւեիւքլէր մէրհամէթ սիգ վէ սօուգ գանլը օլտուգլարընտան , տօսթլուղա թէմայիլ տէկիլ տիրէր : Պունլարըն չօղու , կէնճիքտէ եալթաղըգ- տան պօղուլուրլար , վէ եօգսուլլըգ հիչ պիր վագըթ կէօր- մէտիրէրինտէն , ֆագըրլարըն կէօղ եաչընտան հիչ պիր շէյ անլամաղլար : Մանտըգտա քի ալթալարընտան մաատա , բէք աղ քիմսէ իլէ գալիէն վէ ճան ու կէօնիւլտէն տօսթ- լուգ իտէրէր : Բարալարը հէր պիր շէեէ սուհուլէթ վիր- տիկինտէն , պիր ինսանըն , տօսթունա իտէճէկի եարտըմտա , նէ տէրէճէ պիւեիւք պիր լէզգէթ պուլունտուղունու պիլ- մէղլէր : Պունլար , քէնտի խէթալարընը էօյրէնմէկէ չալըչ- մաղլար իտէտէ , էօթէտէ պիր ֆագըրընտա պիր եանլըչընը կէօրաիւքլէրի անտէ , գահգահա իլէ մէյտանէ չըգարըրլար :

Ձէնկին գըսմը , քէնտինի բէք եիւքսէք պիր տէրէճէ- տէ տիր գանն իտէր : Հէր պիր շէեէ էմըիթմէկէ , հէր պիր շէեի նիգամ թահթընա գօյմաղա եալընըղ քէնտիտինին միւղթէտիր օյմասը զիւիւմիւնտէ պուլունուր : Հէր պիր շէյտէ քէնտիտին հազգը վէ ագըլը չըգմասընը իսթէր . վէլհասըլ , քէնտիտէն աչաղը սընըֆտան պուլունան պիլ- ճիւմլէ առէմէրին , քէնտի քիպրինէ , քէյֆինէ , վէ թա- պիեաթընա խըամէթ իթմէլէրինի սէվէր :

Պու սընըֆ զէնկինլէրտէն , ուսուլի տայիրէսինտէ իլիմ

վէ թէրպիյեէ թահսիլ իտէնլէր թէֆրիդ օլունմալը տըր :

Շուէտ գրալը Օն ի.քինճի Գարլօստուն Բօլթավատա թա-  
 չըտըղը բուպասը ի.քի պուչուգ միլեօն ղուրուչա եագըն սա-  
 թըլտը : Ինկիլթէրրանըն էն պիւեիւք ալիմլէրինտէն Նէվ-  
 թօնուն պիր տիչի , 70 պին ղուրուչա եագըն ֆիրուլթ ի-  
 տիլտի քի , պու տիչ , պիր եիւզիւք թաչընըն եէրինէ կէ-  
 չիբիլիպ , շիմտիեէ գատար , պիր լօրտ ֆամիլեասընտա  
 պուլունմագտա տըր : Նաբօլէօն Պօնաբարթըն շաբգասընըն  
 պիրի , 9,000 ղուրուչա սաթըլտը : Սիր Պրիւլէտ , Ամիէն  
 շէհրինտէ սուլհ շէրայիթինի եագմագ իչին իսթիմալ օլու-  
 նան ի.քի ատի գալէմէ 50,000 ղուրուչտան զիեատէ բարա  
 վիրտի : Ֆրանսանըն պիւեիւք ատէմլէրինտէն վօլթէրին  
 պիր պասթօնունա 2 200 , վէ Տէգարթ ֆէյլէսօֆուն գա-  
 ֆա թասընա 450 , վէ Գանթ ֆէյլէսօֆուն բէրրուգասընա  
 900 ղուրուչ վիրիլմիչ տիր :

Շիմալի Ամէրիգանըն ասըլ եէրիլ էհալիլէրի զանն իտի-  
 եօրլար քի , կիւնէչ հէր ագչամ տէնիղէ ղարգ օլուեօր , վէ  
 հէր սապահ եէնիտէն չըգաեօր : Պունլար պիզիմ կիպի ,  
 մէսէլա , 16 եաչընտա պիր չօճուգ տիեէճէք եէրտէ , 5-6  
 պին կիւնէչիւք պիր չօճուգ տուր տէրլէր :

Սաեըլարըն արասընտա իւչ սաեը , էն պիւեիւք վէ էն  
 մուգատէս սաեըլարտան ատտ օլունուր իտի . շէօլլէ քի ,  
 էսկի միլլէթլէր չօգ շէյլէրինի իւչէ թագսիմ իտէրլէր իտի ,  
 Անլէրին զիւիւմիւնճէ , տիւնեաեա հիւքմ իտէն իւչ իլահ  
 վար տըր , վէ իլահէ Տիեանանըն իւչ սուրէթի վար իտի ,  
 վէ Բիւլթօնուն ճէհէննէմտէքի հաքիմլէրի իւչ նէֆէր իտի ,  
 վէ ճէհէննէմին գաբուսունտա տուրան պիր քէլպին իւչ գա-  
 ֆասը վար իտի , վէ ինսանըն հաեաթընա հիւքմ իտէնլէր  
 իւչ իտի : Հինտիսթանըն էսկի քիթապլարընտա իւչ իլահ

միւշահէտէ օլունուր : Էսկի շիմալի էհալիլէրինին գաւլին-  
 ճէ , ինսանըն էօմրիւնէ պագանլար իւշ տիւրլէր : Իշ պու  
 էօրնէքլէրտէն մաստա , տահա բէք չօդ շէյլէր պուլունուր  
 քի , պունլարըն ճիւմլէսի տախի սըրրի օլան օլ իւշ սաեը-  
 նըն իւզէրինէ վազ օլունմուշ տուր :

Զիքը իթտիկիմիզ սաեը կիպի եէտի սաեը տախի մու-  
 գատտէս թութուլուր իտի . նասըլ քի հաֆթանըն եէտի  
 կիւնլէրի , քիւրրէյի արզտա պուլունան եէտի աճաեիպ վէ  
 թէհաճճիւպ օլունահադ շէյլէր , վէ Եունանիսթանըն եէտի  
 ալիմլէրի , վէ Բօմա շէհրինին եէտի թէբէլէրի , վէ Բարէ-  
 լօն գուլէսինին եէտի գաթը , վէ սայիրէ , վէ սայիրէ :

Սիեահ եախօտ սիեահ էօրթիւլիւ պիր թրարէզանըն  
 իւսթիւնէ պիր հօրօզ գօնուլուպ , վէ կակասը թրարէզա-  
 նըն իւզէրինէ տաեանըլտըղը հալտէ , կակասընտան թէ-  
 պէշիր իլէ 50-60 սանթիմէթրօ ուզունըլուղունտա պիր չիզ կի  
 շէքիլէճէք օլուր իսէ , հօրօզ սէրպէսթ պըրագըլսա պիլէ ,  
 գաֆասընը պիր գաշ սանիյեէ թրարէզատան գալտըրամազ :

Զ Է Հ Ի Ր Լ Է Ր

Հէր գանդի ատէմին , եէեիպ իշտիքտէն սօնրա , պա-  
 ղըրսագլարընա վէ եախօտ միտէսինէ աղըր աղըր աղըրլար  
 կէլիր , վէ իսթիֆրա իտէր , վէ քէնտիսինի բէք գուվվէթլի  
 պիր ույգու պասար , վէ չէնէլէրի քիլիթլէնիր , վէ սինիր շէ-  
 քիլմէսի հիսս իտէր իսէ , օ ատէմին զէհիրլէնմիշ օլմասընա  
 բէք պիւեիւք էմարէլէր տիր :

Զէհիրլէր պիր գաշ գըսմա թագսիմ օլունմուշ օլտու-  
 ղունտան , ինսանա տահա սայիր թէէսսիրլէրի վար տըր  
 Մէսէլա , պազէն իսթիֆրալար գան իլէ պէրապէր օլուպ  
 իսհալ , գարնըն կէրիլմէսի , ղօր իլէ սօլուգ ալմագ , շէտիտ  
 պիր հարարէթ , վէ տիթրէմէ , վէ սայիր պու կիպի շէյլէր  
 միւշահէտէ օլունուր :



Հէր հալտէ պիր Թապիպին չաղըրլմասը էլզէմ իսէտէ,  
օ կէլինճէեէ աէկին, պաղը ատի իլաճլար տախի եարըլա-  
պիլիր :

Ճօֆօր . — Պու զէհիրի Եուտանըն իսթիֆրալարը , սար-  
մուսադ գօգուսու կիպի գօգար : Ճօսֆօրտան զէհիրլէնէ-  
նէ իսթիֆրա իթտիրթմէլի , ֆարազա , պիր լիթրա սուեա  
50 կրամ թուղ գօեուպ , թուղու սու իլէ գուստուրթ-  
մալը : իսթիֆրա իթտիրիլտիքտէն սօնրա , պաղը եուսու-  
չաթտըրըճը իլաճլար վիրիլիր իսէտէ , եաղ վիրլմէզ , զի-  
րա եաղ , ֆօսֆօրու հալլ իտէր :

Սըլան օթու . — Սըլան օթու , պաեըլմա , սաեըզլամա , սի-  
նիր չէքիլմէլէրինէ , էլ վէ աեադլարտա աղըրլարա սէպէպ  
օլուր : էօլիւմ , պաղը քերրէ չարուգ , պաղը տէֆատա պիր  
գաչ կիւն սօնրա կէլիր : Չօգ իսթիֆրա իտէնտէն շիֆա իւ-  
միտի վար տըր . պինաէն ալէյհ , պու աիւրլիւ զէհիրի եէ-  
եէնէ , էն էվլէլ իսթիֆրա իթտիրիլմէլի տիր : Պիրաղ սօնրա ,  
պիր լիտրաեա 3 տէն 4 կրամա գատար կէօկէրչիլէ թու-  
զու գօնուլուպ , իտրար իթտիրիճի պիր իլաճ վիրիլմէլի տիր :  
Պատէհու գուվլէթլէնտիրիճի իլաճլար , եանի սըճադ շա-  
րապ վէ բունչ կիպի շէյլէր իչիրիլիպ , սըճադ ֆանէլալար ,  
օվալամա , վէ սայիրէ իլէ գանըն հարէքէթի թահրիք իթ-  
տիրիլմէլի տիր :

Ճէկէօր եախօտ Ժաճ . — Պաղըր գապլար իչինտէ էքչի եա-  
խօտ եաղլը շէյլէր պիրաղ միւտտէթ պուլունտուղու կի-  
պի , Ժանգ բէյտա օլուր : Ժանգտան զէհիրլէնէնլէրէ , պիր  
գաչ եուսուրթանըն պէեաղը , սուտա գարըչտըրարադ ի-  
չիրթիլմէլի տիր :

Պ Ա Ե Ը Լ Մ Ա

Պաեըլան ատէմ պիր տիւղ եէրէ եաթըթտըրըլպ , գա-  
ֆասը վիճուտինտէն ազաճըգ աչաղը օլմալը տըր : Պաեը-  
լանըն բուպալարընը սէօքմէլի : Եիւզիւնիւ էլլէմէլի , չէհ-

ընտրել սօուգ սու սերբիլիպ, հէր տէֆասընտատա՛եա վաշ-  
ճաճըգ սիլինիպ, սիր.քէ, եանըգ թիւեիւ, վէ սայիրէ գօգ-  
լաթմալը տըր :

Փրանսըգ, էնթէրէսօ վէ ֆայիտէսի իչին էվլէնիր . Ին-  
կիլիզ, ատէթ օլմասընտան տօլաերը, վէ Ալման, սէվմէք իչինս  
Փրանսըգ, սիւսլիւ կէզէր, Ինկիլիզ, նասըլ օլուր իսէ օլսուն,  
վէ Ալման, էտէպլի վէ տիւզ : Փրանսըգ լաֆազանլըգ իտէր,  
Ինկիլիզ լաֆզ իտէր, վէ Ալման շագա իտէր : Փրանսըգ գա-  
րըսը, եատիկեար օլմագ իւզրէ, պիր կիւլ թագ տիմ իտէր,  
Ինկիլիզ գարըսը, էլի էլէ իշէտիկի պիր շէյ իհտա իտէր,  
վէ Ալման գարըսը, եալընըգ « պէնի ունութմա » տիմէքլէ  
իքթիֆա իտէր :

Աթիտէքի ինսանլար նատիր պուլունուրլար :

Էօլչիւսիւլլէ ալտաթմաեան թաճիր :

Խասթանըն բարասընտան զիեատէ, խասթասընը սէ-  
վէն հէքիմ :

Գէնտի ճէպինտէն զիեատէ, հագգը իլթիմաս վէ միւ-  
տաֆաա իտէն ալօգաթ :

Խաթըր վէ ըիւշվէթ իլէ հիւքմ վիրմէեէն հաքիմ :

Ղուրուրու վէ քիպիր օլմաեան պիւեիւք ատէմլէր :

Շարապընա սու գաթմաեան մէյլսանէճի :

Վէ քէնտի էֆէնտիսի իչին իեի սէօյլէեէն խըզմէթքեար :

Ս. — Սիւրուր իլէ մէվու պիր հաեաթ կէչիրմէք իչին,  
նէ՛ իգթիզա տըր :

Ճ. — Էվվէլա քէնտի քէնտինի խասթալըգլարտան գօրու,  
սանիէն եէմէք վէ իչմէքտէ պիր նիզամ թահթընտա օլ,  
չէօյլէ քի, նէ չօգ եէ վէ նէտէ չօգ իչ, սալիսէն ագշամ-  
լարը աղ թաամ էլլէ, ըապիէն վիճուտինի թէմիլ թուլթ,  
խամիսէն ուլգուտա օրթա գարար օլ, սատիսէն, ազըլը  
վէ շաղ տօսթլար պուլ : Սապիէն, քիմսէեէ պօրճու օլմա

Սամինէն , իշին պուլունմատըղը եէրտէ , հիշ պիր շէեէ գտ-  
ըըմա : Թասիէն , պաշգայարընըն իշինի տիւշիւնիւպ տիւ-  
ղէլթէճէկինէ , քէնտի իշլէրինի սըրասընա գօյ Աշիրէն , ի-  
ւաճլարտան քէնտիինի սագըն :

Ս Ը Հ Հ Ե Թ

Ի Ծ

Իշ ինսանը գուվվէթլէնտիրիպ վիճուտինէ բէք պիւեիւք  
սաղըգ վիրիւր , պունուն իշին , իշսիգ կիւճսիւղ օլան պիր  
ատէմին , հէմ սըհհէթի թէհլիքէտէ օլուր , հէմտէ հիշ պիր  
վագըթ սիւրուրլու պիր էօմիւր կէշիրէմէղ , ալէսսէվիյեէ  
օթուրմագտա պուլունան ատամլարըն վիճուտլէրի , հէր  
տայիմ իսթիրահաթ իւղրէ պուլունտուգլարընտան , խաս-  
թալըղա իսթիտատ իւղրէ օլուրլար , կէնճլիքտէ վէ սիննի  
քէմալէթտէ խասթըլըղըն կէլմէմէսինէ էկէր պիր իլաճ վար  
խտէ , անընտա չալըմագ օլմասը պիշէքք տիր : Սու , բահաթ  
տուրա տուրա պօղուլուպ գուվվէթինի դայպ իյլէտիկի կի-  
պի , վիճուտ տախի իշսիգ վէ հարէքէթսիգ գալտըգճա  
պօղուլմաեա վէ էմրաղ բէյտա իթմէկէ պաշլար : Մա մա-  
ֆիհ , պիր վիճուտի իշ իլէ մէշղուլ իթմէքսիղին , հէր նէ  
գատարտա եէտիրիպ իշէրսէք , եինէ անտէն միւսթէ-  
ֆիտ օլամաեըղ :

Վիճուտին հարէքէթսիղլիկինին , գաթէն իշսիգ կիւճ-  
սիւղ ատամլարա զարարը թօգունաճաղը կիպի , եազըճը-  
լարա , գունտուրաճըլաշա , թէրղիլէրէ , օգունուլարա ,  
պէղ թօգուեուճուլարա , սահաթճըլարա , պէղաղլարա ,  
տիքիշճի գարըլարա , վէ տահա պիր չօգլարա մուղիրր տիր :  
Տիկէր թարաֆտան վիճուտլէրինի բէք չօգ իշ իլէ եօրանլար  
տախի , էր եա կիճ աղիմ մաղարաթ կէօրէճէքլէր տիր :  
Պու սընըֆա տախիլ օլանլարտա , համամլար , ֆապրիգա-  
լարտա իշլէեէն էրքէքլէր վէ գարըլար , վէ կէմիճիլէր , չա-

մաշըրճըլար, քէօյիւ գըզլար, քէօյիււլէրին չօղու, վէ դայ-  
րիհիւմ վէ դայրիհիւմ:

Հէր շէյտէ օրթա պիր եօլ թութմագըզ, էն զիեատէ  
սէլամէթլիսի օլտուղու կիպի, պիր իշտէ տախի էվսաթ թա-  
րիգ էն իեիսի տիր, Պու եօլտա կիտիլտիկի վագըթ, իշ վի-  
ճուտի սաղլամ թութտուգտան պաշգա, զամ վէ գասէվ-  
վէթիտէ տէֆ իտէր, ինսանըն հալը հաղըրընը պօշ կէ-  
չիրմէղ, վէ ահ ու վահ իլէ կէլէն իթիեարըղատա, միւհ-  
քէմ պիր պինա իրայէ իտէր: Փրանսա գրալլարընտան օն-  
տէօրտիւնճիւ Լուտօվիգ, «Իշ իլէ բատիշահըզ սիւրիւլիւր»  
տէյի սէօյլէտիկի քէլամլէրին նէ գատար տօղրու օլտու-  
ղունու, հէր ֆերտ թաուտիգ իտէպիլիր:

Վէ սէօյլէմէկէ հաճէթ եօգ տուր քի, ինսան ֆիրա-  
սէթլի պիր մախլուգ օլտուղունտան, մանէվի իշլէր տախի  
իհմալ իտիլմէմէլի տիր, զիրա ըուհ տախի, պու խուսուս-  
տա վիճուտէ պէնգէտիկինտէն, էկէր իշլէմէղ իսէ, չարուգ  
բասլանըպ պօղուլուր:

Ո Ի Յ Գ Ո Ի

Ույգուտա թէքմիլ վիճուտ ուեումսեըպ, եալընըղ ֆի-  
քիր ըահաթ տուրուր: Վէ միտէ հէր նէ գատար ույգու-  
տա պիլէ պօշ տուրմագ իսէտէ, հիշ պիր վագըթտա տօլու  
միտէ իլէ ուեունմամալը տըր:

Ույգու տիմէք, տիյնէնմէք աիմէք տիր, պունուն ի-  
չին ինսանըն աղալարընըն տիյնէնմէսինէ նէ գատար իհթի-  
եաճը վար իսէ, օ գատար ուեունուլմալը տըր: Չօգ իշ  
իշլէյիպ վէ չօգ եօրուլանա, սայիրլէրինտէն տահաս<sup>օ</sup> զիեատէ  
ույգու էլգէմ տիր, խուսուսիլէ սարարըպ սօլմուշ վէ  
դայիֆ օլան ատէմլէրէ:

Սլէսսէվիլիէ կէնճիքտէ ույգու սէվիլիր: Սիւտ եէեէն  
չօճուգ 20 սաաթ ուեուր, սօնրա և եաշընա գատար 16

սասթ , վէ 7 եաշընա կիրմէկէ պաշլատըգտա 10 սասթ  
ույգու ուեուր , վէ 8 եաշընտան 10 եաշընա գատար օ-  
լան չօճուգլարա 9 սասթ ույգու իգթիգա տըր , վէ 11 տէն  
15է գատար եալընըղ 8 սասթ : Սիննի պիւուղէ իրաիկին-  
տէն թա 55 եաշընա գատար ույգու 7 եախօտ 8 սասթ-  
տան իպարէթ տիր : Պիր օտատա իսթիրահաթ իւզրէ իշ-  
լէեէնէ 7 սասթ , վէ պիր սիեագ իւզրէ հիշ տուրմագտան  
զիհնինի եօրանա , վէ չօգ վէ խըզը լագըրտը իտէնէ , ուզուն  
միւտտէթ եօլ եիւրիւյէնէ , վէ աղըր եիւք գալտըրանա ,  
վէլ հասըլ վիճուտինի իլանիհայէ եօրան ատէմէ , 8 սասթ  
ույգու էլգէմ տիր :

Սիննի 55ի կէչէր կէչմէղ , էքսիլմէքտէ օլան ույգու  
եինէ արթմաեա պաշլար , շէօլլէ քի , իհթիեարլար արթըգ  
գուվվէթլէրինէ վէ իհթիեաճլէրինէ կէօրէ , նէ գատար աղ  
օլսա ույգուլարը , եինէ 9 , 10 վէ 11 սասթա գատար  
իսթիրահաթ իթմէլի տիրէր :

Աղ ույգու ուեուեանլար , ալէսսէվիյեէ գանսըղ վէ լէհ-  
ճէլէրի սօլուոն օլտուղու կիպի , հէր շէյտէնտէ չարուգ եօ-  
րուլուրլար : Խասթալըգտան խէլաս օլմագ վէ ուզուն էօ-  
միւր կէչիրմէք իչին , թէմիղ հավալը օտատա եաթըլըպ վէ  
իեի էօրթիւլմէլի տիր : Պունուոնլա պէրապէր , սօուգտան  
գաշընմագ իւզրէ , գաղ թիւեիւ վէ գուշ թիւեիւ տէօշէք-  
լէրտէ եաթըլմատըգտան պաշգա , գան պաշա վուրմամագ  
իչին , եօրկան իլէ պաշ գարատըլմամալը տըր :

Թ՝ Ա՝ Ա՝ Մ

Հէր ատէմ իչին այնի մըգտարտա եէմէք թայեին իթ-  
մէքլիք միւմքին տէկիլ տիր , զիրա , ույգու կիպի թաամ  
տախի ատամընա կէօրէ տիր : Բիւմ քի վիճուտինէ աղ եէ-  
մէք վէ իչմէք վիբիր իսէ , անը պէսլէմէղ , վէ հէր քիմ քի  
հատտինտէն զիեատէ միտէեի տօլտուրուր իսէ , միտէ գա-  
եիֆլէնտիքտէն պաշգա , սայիր աղալարընըն տախի գուլ-

վէթինի էքսիլտիր : Վէ պու սօն հալ չօգ տէՖա վուգու պուլուր : Ձէվալլը միտէ պիզէ սըգլէթ վէ աղըը վիրիը իսէտէ , եինէ պիզ անը տիյնէմէեիպ , հէման եէմէք եէմէք իւսթիւնէ , եանի եիւք եիւք իւզէրինէ եիւքլէթիպ թըգըչտըրըրըր :

Սուֆրա չօգ ատամյարը էօլտիւրմիւշ տիւր , վէ հալէատա էօլտիւրմէքաէ տիր : Թաամտա հատտի աչըրմամալը , վէ եէմէք եէնտիկի վագըթտա , էվվէլա չօգ չիյնէնմէլի , վէ սանիէն սըճագ եէմէքտէն պիրտէն պիրէ սօուգ օլանա պաշլանըմամալը արը : Պու խուսուստա հէքսինտէն իեիսի , եէմէքլէր նէ չօգ սըճագ , վէ նէտէ չօգ սօուգ օլմալը տըր :

Եէմէք եէր իքէն սօղըու օթուրուլմալը , վէ օրգըրուպալագ օլմամալը տըր : Պաղըլար հէմ եէեիպ վէ հէմտէ քիթապ օգուրլար , քի պունունտա մագարբաթը չօգ տուր , գիրա , մէչհուր պիր տարպը մէսէլ հիւքմիւնճէ , հիչ պիր քիմսէ , իքի էֆէնտիեէ խըզմէթ իտէմէզ օլտուղունտան , էօլլէտէ ինսանըն վիճուտի , ալնի վագըթտա , հէմ միտէնին իւկիւթմէսինէ , վէ հէմտէ պէեիինին օգուեուպ տիւշիւնմէսինէ խըտմէթ իտէմէզ :

Եէմէքտէն էվվէլ , վիճուտճա հարէքէթ Ֆայիտէլի օլտուղու միսիլու , պիլաքիս , թաամտան սօնրատա ինսան իսթիրահաթ իւզրէ տուրմալը տըր :

Ե Ս . Թ . Ը . 1 . Ս . Ճ . Ս . Գ . 0 8 Ս .

Եաթըլաճագ օտատա , ինսան , հիչ օլմազ իսէ , եարը էօմըիւնիւ կէչիրիը , պու օտանըն օլտուգճա ուղուն վէ կէնիչ օլմասը իգթիզա իտէր : Հավասը հիչ պիր վագըթ պօղուգ վէ պօղնուգ օլմաեըպ , հէր տայիմ թէմիզ պուլունմալը տըր : Կիւնտիւզլէրի պիւթիւն կիւն բէնճիրէլէր աչըգ օլմալը տըր , վէ խասթալարտան մատա հիչ պիր առէմ , չօգ սըճագ օտատա եաթմամալը տըր :

Եւթագ , տիվարըն թա տիպինտէ եւրըմամալը տըր ,  
 զիրա , հէր նէ դատար օլսա , տիվարըն թէաֆֆիւնիւ վէ  
 ըութուպէթի վար տըր : Եննի պօեանմը Վէ եախօտ եէնի  
 քիրէճէնմիջ օտալարտա եւթմագ մուզիրը տիր , վէ եա-  
 թըլան օտատա , չօգ էշեա վէ սայիրէ տէ եըզըլը պուլուն-  
 մամալը տըր :

Պիր էվ ինթիխապ օլունտուղու վագըթտա , էվվէլա  
 եւթագ օտալարընա տիգգաթ իտիլմէլի տիր քի , հէմ սըհ-  
 հէթէ խալէլ կէլմէսին , վէ հէմտէ չալըմագ իչին նէշէ վէ  
 զայրէթ պուլունսուն . կիճէ վագթի ինսանըն վիճուտինէ  
 սէրին բիւզկեար թօգ ունուր , էկէր բէնճէրէ աչմագ իսթէ-  
 նիլիր իսէ , պիթիչիք պուլունան վէ օրատան կէչիլէն պիր  
 օտանըն բէնչիրէլէրի աչըմալը տըր . Ֆագաթ , էօյլէ պիր  
 օտա պուլունմատըրը թագտիրտէ , եւթըլան օտանըն եիւք-  
 սէք եէրլէրինաէ պուլունան քիւչիւք բէնճէրէլէրի աչըլըպ  
 բէրտէ տէ իւսթիւնէ չէքիլմէլի տիր :

ՍԱՊԱՀԱԵԸՆ ԳԱԼԳՄԱԳ

Հէր սապահ մուգարբէր օլան վագըթտա գալգմագա  
 չալըմալը տըր , մէշուր կիլբէվին տէր քի , քիմ քի ու-  
 եանտըգտան սօնրա եւթագտան գալգմագ իսէ : Թապիա-  
 թըն ինթիեաճընը պիլմէզ . իքինճի ուլգու , պիրինճինին  
 եւլընըզ պիր իլավէսի ատտ օլունուպ , ինսանա հիչ պիր  
 ֆայիտէսի եօգ տուր : Իմտի , հէր սապահ , ալիմին պու  
 սէօզլէրինի տէրխաթըր իտէրէք , վագթինտէ ուեանըլտը-  
 ղը կիպի , հէման տէօշէքտէն գալգըլմալը տըր , զիրա , սա-  
 պահլարը ուզուն միւտտէթ եւթմագ , հէմ վիճուտի , վէ  
 հէմտէ ըուհու կէվէտիր :

ՍԸՀՀԵԹ ՎԵ ԶՕՃՈՒԳ

Կեահ տօղտուղումուզ եըլտըզա , կեահ թալիմիզէ

համլ իյլէտիկիմիզ պին պիր մէշագգաթ, սանրսըն քի ին-  
սանը պիհուզուր իթմէկէ քեաֆի վէ վաֆի տէկիլ տիր կի-  
պի , վիճուտ տախի վագըթ պէ վագըթ էնվայի խասթալըզ-  
լար մէ ,տանէ կէթիրիպ , ինսանըն տէրտուէրինի թէրլէշտի-  
րիւ : Վաֆիր խասթալըզլարըն էթրաֆըմըզը իհաթա իթ-  
միշօլտու գլարընը , հէր կիւն կէօրիւօրուզ : վէ հէր կիւն հիսս  
իտիօրուզտա , եինէ պունլարըն մէնպարնը , նէտէն նէշէթ  
իթտիքլէրինի , արիզ ու ամիգ թահարրի իթմէկէ թէնէզ-  
զիւլ պիլէ իթմէեիպ , ինսանլարըն օլ գատիւմ , Փագաթ  
խէեալի օլան խասմինէ , եանի թալիէ , հէր պիր շէեի համլ  
իտիօրուզ :

Հալ պու քի երլտըզլար , վէ եախօտ սէմավի ճիւմլէր ,  
ինսանլարըն հիշ պիր իյլէրինէ միւտախէլէ իթմէզլէր . . :  
Պիզ չէ քտիկիմիզ խասթալըզլարա վէ մէշագգաթլարա գար-  
ը պաշգա պիր իլան վէ տէվա արամալըեըզ քի , պու ի-  
լանտա պիզտէ տիր : Էվվէթ , օ իլանը եալընըզ սըհհէթ վէ  
խալհըտա ախլագտա , վէ եախօտ թապիրի տիկէր իլէ ,  
վիճուտա վէ բուհտա պուլապիլիբիզ :

Վիճուտ էօյլէ պիր խըզմէթ քեար տըր քի , էկէր անը  
իեի մուհաֆագա իտէր իսէք , օ տախի պիզէ , պիլմուգա-  
պէլէ , իեի վէ ուզուն միւտտէթ խըզմէթ իտէր : Վիճուտի-  
միզ սաղ վէ սէլիմ պուլունմատըզը հալտէ , 20 երլ եէրինէ ,  
70-80 սէնէ իմրարը էվգաթ իտիլտէ , նէ՞ Փայիտէմիզ օլուր :  
Նիլէ քէօթրիւմլէր , վէ ալիլէր , վէ խասթալար վար տըր քի ,  
սըհհէթի պէր քէմալ օլան ատէմլէրտէն չօգ զիեատէ եա-  
շաօրլարտա , հաեաթլարընտան նէ՞ մուհասսէնաթ չըգա-  
րապիլիօրլար . . : Պինաէն ալէ յհ , վիճուտին զէնկիւնլիկի վէ  
սէատէթի հալի , վէ պախթիեարըզը , ուզուն էօմիւրտէն  
իլէրու կէլմէեիպ , իլա եալընըզ սըհհէթտէ վէ սաղըզտա  
մէվճուտ տուր :

Բուհ , խալի պիր պաղչէ օլուպ , սաչըլանգաք օլան թօ-  
հումլարը պէքլէր : Էկէր անէ միւքէմմէլ պիր թէրպիյեէ վէ



պիր թալիմ վերելմէզ իսէ , սօնրասան էքիլէն սայիր թօ-  
հուվարտան , թիքէնլի վէ չանկալլը նէպաթաթ հուսուլէ  
կէթիբիլիբ , վէ վիճուտտէ թէսլիմ օլուպ տիւշէր , վիճուտի  
պէպէտիկիմիզ կիպի , բուհատա իեի պիր նաֆագա վիրմէ-  
լիեիզ : Տէնիզին , գուպպէյի ասիւմանէ գատար ֆըրլաթ-  
տըզը թէհտիտամիզ տալղալարըն , հուտուտունտան էօթէեէ  
կէչիպտէ արգա զարար վիրէմէտիկի կիպի , օլ վագըթ տիւր-  
լիւ պէ տիւրլիւ մէշագգաթ վէ էղիյեէթլէր տախի , իշթէ  
օլ իեի գայըրմըզ վէ սէպաթ իւզրէ իմալ օլունմուշ օլան  
բուհա , զագսպ վէ տէհչէթ սաչարագ վարըրար իսէ տէ ,  
եինէ բուհուն հիչ պիր թարաֆընը ինճիթէմէմէ քսիզին , ա-  
նըն էօնիւնէ , գուվվէթսիզ պիր հալտէ տէօքիւլիւպ տիւ-  
շէրլէր :

Բուհա խըզմէթ իթմէեէն պիր ատէմ , օլ զըրհարդ պիր  
ասկէրէ պէնզէր քի , եարընըզ պիր օգուն պիլէ իսապէթ իյ-  
էմէսինտէ , եէրէ տիւշիւպ սէրիլիբ :

Վիճուտին վէ բուհուն թէմէլի , սիննի թըֆիլիյեէթտէ  
ոիր , զիրա , պիր թօխումա իհալէյի նագար իյլէտիկիմիզ-  
տէ , պիր աղածըն պէտէնի , տալլարը , եարբագլարը , չի-  
էքլէրի , վէ մէյվէլէրի տէրխաթլըր օլունաճաղը կիպի , պիր  
օճուգտա տախի , կէնճլիք , սիննի քէմալէթ , վէ իխթիեար-  
ըգ կիզլէնտիկի պիշէքք տիր : Մամաֆիհ , օլ գըյմէթլի  
լէ ֆագաթ մաէթ թէէսսիւֆ չօգ տէֆա ունուտուլան ին-  
սանըն սիննի էվվէլինտէն , պիրագ պահս իտէլիմ :

Չօճուգ նէ կէչմիշի պիլիբ , նէ հազըրը հիսս իտէր , նէ  
կէլէճէկի տիւշիւնիւր , նէ տիւնեանըն ֆէլաքէթլէրինէ թէ-  
սատիւֆ իթմիշ տիր , նէ ինսանլարըն զատտարըրգլարընը  
կէօրմիւշ տիւր , վէ նէտէ հագգանիյեէթ ուղրունա աճը ա-  
ճը կէօզ եաչլարը աէօքմիւշ տիւր : Պու կիւն օյնար , եա-  
րըն կիւլէր , վէ օլ պիր կիւն տէ թիւրքիւ չաղըրըր : Չօ-  
ճուղուն պու թապիեաթընը կէօրէրէք , Լաթին միլլէթի ,  
մէքթէպ միւտիրլէրինէ , օեունլար տիրէքթօրու իւնվանը-

նը վերեր իտի , տիմէք տիր քի , մէքթէպլէրտէ պիլէ , չօ-  
ճուգլարա օեուն իչին , կէնիչ կէնիչ եօլլար աշմագլըդ իգ-  
թիզա իտէր : Զաթէն օեունլար տըր անլէրին վիճուտինի  
գուվլէթլէնտիրէն , օեունլար տըր խասսէլէրինի էօյրէտէն ,  
օեունլար տըր զիհնլէրինի վէ գուվլէյի հաֆրգէլէրինի թա-  
լիմ իթտիրէն , օեունլար տըր տույղուլարընը ուեանարրան  
օեունլար տըր գալլէթինի եիւճէլտէն , վէլհասըլ օեունլար  
տըր ինտանը հաղըրլաեան :

Իմտի չօճուղուն թէքմիլ էօմրիւ էյլէնճէ վէ օեունճագ  
իլէ միւրուք իթմէլի տիր : Օլ թէպէտսիւմ , վէ բաթըրտը , վէ  
պազէն տախի ֆիղանտան պաշգա պիր շէյ կէօսթէրմէզ ,  
Զօճուգ կիւզէլ հավալարտա սերպէսթ պըրագըլմալը տըր ,  
եիւրիւմէլի , գօշմալը , վէ սէվինմէլի տիր , էլ վերեր քի հէր  
տայիմ թահթը նէզարէթիմիզտէ պուլունսուն . իշպու տէ-  
տիքլէրիմիզէ չօճուղուն թէքմիլ թապիւթը շէհատէթ ի-  
տէր : Գու խուսուստա չօճուգ օլ գատար իլէրի վարմը  
տըր քի , գարըրսընտա նասիհաթ վիրէնի եախօտ էմք ի-  
աէնին պիլէ , կիւլէր շէհրէ իլէ պուլունմասընը իոթէր :

Փագաթ , չօճուղու եալընըզ վիճուտճա մուհաֆաղա ի-  
տէր իտէք , քէնտի էլիմիզ իլէ պէլքիտէ աղիմ պիր ճանվէր  
պիւեիւթմիշ օլտուղումուղու քէշֆ իտէճէկիզ , Զօճուղուն  
վիճուտինի սաղ թուլթմտղա սայ վէ զայրէթ իթտիկիմիզ  
կիպի , թէրպիյէսինի տէ իլէրուլէթմէլիեիզ քի , մէֆրէթ  
պիր պինաեա , քիւչիւճէք պիր գաբու աշմը օլմաեալըմ ,  
թէրպիյէնին սըհհէթէ բէք չօգ մէնֆաաթը վար տըր Եու-  
նան ֆէյլէսօֆլարընաան մէշուր էֆլաթօն , իշպու միւնա-  
սիպէթլէ , չու աթիտէքի սէօզլէրի իյրատ իթմիշ տիր ,  
« եալընըզ վիճուտին սաղլըղըյլա , բուհ գուվլէթլէնմէզ ,  
իլլա ինթիզամ թահթընտա օլան պիր բուհ , քէնտի նու-  
ֆուզ վէ թէէստիրի իլէ վիճուտի սաղ թուլթար :

Իմտի , հէր իլիմաէն էվլէլ , հէր իլիմաէն ֆայիտէլի օ-  
լան հաեաթըն իլմինի չօճուգլարա էօյրէթմէլիեիզ , զիրա :

պու չօճուգլարընտա , պիր կիւն , ֆամիլեա սահիպի օլա-  
րադ , վաթանա վէ միլլէթէ խըրմէթ իտէճէքլէրինի տէր-  
բիչ իթմէլիեիզ : Գալպլէրինի ատալէթ , մերհամէթ , վէ ֆա-  
ղիլէթ իլէ տօլտուրմալըբըզ քի , սօնրա պիւեիւք մէրաթիպ  
վէ մէսանիտէ վասըլ օլտուգլարը վազըթ , էպնաի ճինսինէ  
իթա իտէճէքլէրի վազայիֆի պիլսինլէրի Էպէվիյն (անա պա-  
պա) , եավաչ եավաչ էնվայի էօրնէքլէր իլէ , սապի սիւպեա-  
նըն , օլ պէեազ գալպլէրինէ , նէ գօրգուտան , նէ հիտտէթ-  
տէն , նէ թէհատիլէրտէն , նէ հարիսլէրտէն , վէ նէտէ նէֆի  
վաթան օլունապիլէն սիլինմէզ պիր եազը իլէ , ինսանլարըն  
էն մուգատտէս , վէ էն շէօհրէթշուար վազիֆէլէրինի եազ-  
մաեա , հէման թաաճիլ իթմէլի տիրլէր :

Ալմանլար . չօճուգլարըն գալպլէրինի պէեազ պիր քեա-  
ղըտա պէնդէտիրլէրի Եազալըմ , իմտի , եազալըմ , վէ օլ պէ-  
եազ քեաղըտը , եօլճուլուղա իգթիղա իտէճէք շէյլէր իլէ  
տօլտուրալըմ , զիրա , պու կիւն պիղ եազմաեաճադ օլուր  
իսէք , եարըն պիր թագըմ ինսաֆսըզ ատէմլէր , անը գա-  
րալաեաճազլար տըր . . . պաշգալարը օլ պիսուչ գալպլէրի ,  
իսթէտիլքլէրի թարիգէ սիւլուք իթտիրէճէքլէր տիր . . .

Հէր ատէմէ ֆաթիհ , հըլքմտար , ֆէյլէսօֆ , ալիմ ,  
մէհարէթլի , վէ սանաթ քեար օլմազըլը լութֆու , սէմատէն  
իհսան պուրուլմամըչ իսէտէ , հէր ֆէրտ , ատիլ վէ ֆա-  
ղիլէթլի օլապիլի . . . վէ պունուն իչին , էկէր չօճուգլարա  
սիննի թըֆլիյեթլէրինտէ տիգգաթ իլէ պագմազ իսէք ,  
պիւեիւտիւքլէրինտէ սէֆիլ վէ պէտպաթ օլուրլար : Էվ-  
վէթ , չօճուգ սէֆիլ օլուր , շիւնքի , հէմ վիճուտճէ , վէ  
հէմտէ ըուհճա թէմէլի զայիֆ գուրուլմուչ օլուպ , ուլգու-  
սուղուգ , զաաֆէթ , նէշէսիղլիք , վէ խուսուսիյլէ հաեաթ-  
տան իքրահ , վէ տիւնեանըն ֆանի շէյլէրինէ ալտանըպ ,  
հիչ պիրիրէ թագաթ կէթիրէմէեճէք տիր : Օլ վագըթ ,  
նէ ալիմիք , նէ սէրվէթ ու սաման , նէ պիւեիւք մէսնէտ ,  
լէր , նէ սըյթ ու շէօհրէթ , վէ նէտէ տիւնեանըն կէչիճի

սէֆալարը , ինսանը պախթիեար իտէմէզլէր , զիրա , մութ-  
լուլուղուն եայլընը պիր թարիգի օլուպ , վէ օտա զամիրին  
պիզի իթապ ու իգապ իթմէմէսի իլէ , վիճուտին սըհհէթի  
պէր քէմալ օլմասը տըր :

Մա մաֆիհ , թէմէլ զայիֆ աթըլտըգտա , վագըթ կէչ-  
տիքտէն սօնրա , արթըգ պինա նէ գատար միւհքէմ , նէ  
գատար կիւզէլ կէօրիւնսէ , հէր տայիմ չէօքմէսինտէն գօր-  
գուլուր : Վէ անտէն սօնրա , օլ պինա արթըգ հէր նէ մէր-  
թէպէտէ թամիր իտիլտէ , օ թէմէլին հիչ պիր վագըթտա  
օ պինաեա պիր ֆայիտէսի օլամաղ : Պէեանէ հաճէթ եօգ  
տուր քի , սօնրա էպէվիյն , չօճուգլարըն իչպու մէյեուս  
հալլըրինտէն , տէրեայի էքտարը ազիմէեէ միւսթազրագ  
օլուրլար :

Ճագաթ ինսանլար , ալէսսէվիյեէ , իչպու մէչհուտ թէհ-  
լիքէնին էօնիւնտէ , պիլաքիս պաշգա տիւրլիւ թալը ու  
հարէքէթտէ պուլունուրլար :

Չօճուգլար օեուճագ վէ թէրպիյեէ իլէ վագըթլարընը  
կէչիքէճէք եէրտէ , գօրգու , հիտտէթ , հըրս , ալտաթմա ,  
վէ տահա սայիր պիր չօք խուլլարը , հէբսինի պիրտէն տէ-  
կիլ իսէտէ , հիչ օլմագ իսէ , ագալի պիր իքի տէֆատա ,  
եա կէօսթէրտիկիմիզ էօրնէքլէր իլէ , վէ եա տա վիրտի-  
կիմիզ էյրի վէ չարըրգ թէրպիյեէյէր իլէ , գալպլէրինէ եա-  
վաչ եազաչ տօլտուրուրուզ : Ալիմին պիրի տէր քի , չօճուգ  
հիչ պիր վագըթ ալտաթմաեա կէլմէզ , ֆագաթ , պիր տէ-  
ֆա կէօրտիւմ քի անը ալտաթտըլար , օ տախի պիլ մու-  
գապէլէ ալտաթմաեա պաչլար իտի : : Տիմէք օլուեօր քի ,  
պէտխուլլարըն բէք չօղունու պիղտէն կէօրիւպ էօյլէ եա-  
բըեօրլար :

Իչթէ վիճուտճէտէ վէ բուհճատա , իխթիեարլըգա պէօյլէ  
պիր պինա հազըրլաեօրուզ : Լաթին հիւքէմայի միւթէ-  
գատիմինտէն զէքեալէթ իլէ քէսպի շէօհրէթ իթմիչ օլան  
Սէնէգա ֆէյլէսօֆ , պէօյլէ զայիֆ պիւեիւմիւչ ինսանլա-

ընն հալլէրինի թէտգըգ վէ միւլահազա իտէրէք, «խա՛յր, խա՛յր, իննան էօլմէզ, իլլա, քէնտի քէնտինի էօլտիւրիւր» տէմիշ տիր քի նէ՛ գատաւր տօղրու տուր: Իվվէթ, վիճուտ ճա վէ բուհճա գաեբրմատըղմըզ չօճուղու, քէնտի քէնտինի էօլտիւրմէք իչին պիւեիւթ տիւրիւեօրուզ: Պու չօճուղւարտան պիւեիւթ տէ պազըսը մէշրուպաթ իլէ, պազըսը չօգ եէմէք իլէ, պազըսը քէփի իչին թախսիս իթաիկի զէհիրլէր իլէ, վէ պազըսը մօտալարըն թէվէլիւտ իթտիրտիքլէրի մազարթաթլարըյլա, պազըսը հըրս վէ հիտտէթ իլէ, պազըսը ֆիքրի իլէ, պազըսը նէֆսի իլէ, վէլհասըլ տիւրիւ շէյլէր իլէ քէնտիլէրինի թար ու մար իտէրլէր:

Պինաէն ալէյհ, աթալար, քէնտիլէրի ըէհպեր օլարագ, չօճուղւարընըն էլլէրինտէն թուլթուպտա, թիքէնլէրաէն վէ չալըլարտան անլէրի մուհաֆազա իթմէլի տիրլէր, վէ օլ կէնճլէրի տիւնեանա կէթիրիպ, արթըգ անտէն սօնրա հէր վազիֆէտէն գուրթուլմուշ տուր կիպի, թէճրիւպէսիզ, վէ տիւնեանըն հալինէ վազըֆ օլմանան չօճուղւարը, զուլմէթ իչինտէ, վէ մէճհուլ եօլլարտա, վէ ճանվէրլէր էլլէրինտէ պըրագ մամանա հէմիշէ զայրէթ իյլէմէլի տիրլէր: Վազաա, պու աղըր պիր վազիֆէ տիր, լաքին, չի՛ ֆայիտէ քի, վազիֆէ տիր վէ վազիֆէ գալըր:

Մութուլ օլ առամա քի, չօճուղւարընը քէմալի տիգգաթ իւզըէ պիւլիւտիւր, վէ տահա զիւսատէ մութուլ օլ կէնճէ քի, եալընըզ կէնճլիկինտէ թէքմիլ գուլվէթլէրինի սարֆ իթմէեիպ, գըթըգ կիւնլէրինէ վէ գըշ մէվսիմի իչին տախի հըֆզ իտէր:







204.









